

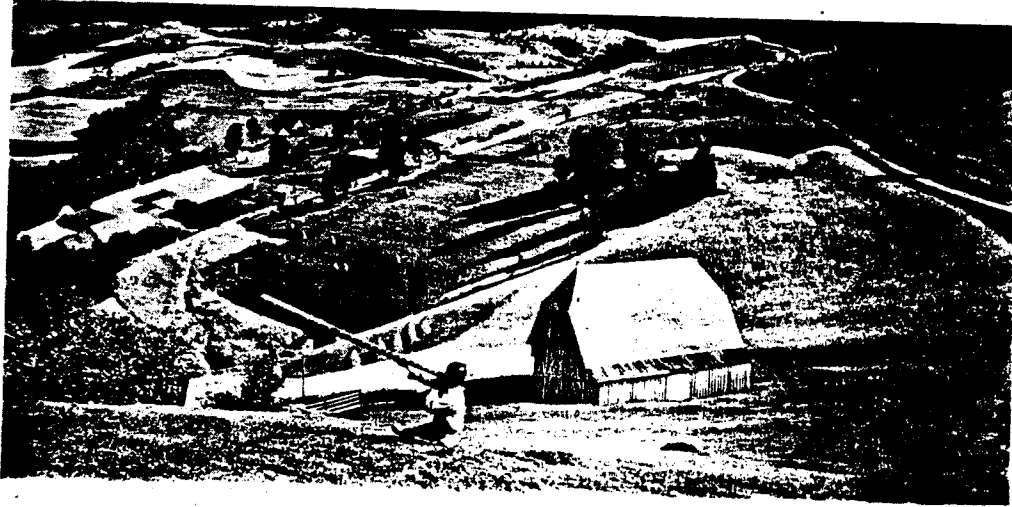
Cuprinsul.

<u>LECTIA I</u>	1
Așezarea R. S. România pe glob.....	1
Întrebări.....	4
Teme pentru ora de aplicație	5
Tara mea, poezie	7
Lungimea frontierelor R. S. România.....	8
Teme acasă.....	9
<u>LECTIA II</u>	11
Relieful R. S. România	11
Întrebări	14
Teme pentru ora de aplicație	15
Lectură	18
Rugăciune pentru aviatorii căzuți, poezie.....	19
Teme acasă	20
<u>LECTIA III</u>	21
Apele R. S. România	21
Întrebări	23
Teme pentru ora de aplicație	25
Lectură	28
Lacul, poezie	30
Principalele cursuri de apă din R. S. România.....	31
Principalele lacuri din R. S. România	32
Teme acasă	33

<u>LECTIA IV</u>	35
Clima R. S. România	35
Întrebări	38
Teme pentru ora de aplicație.....	39
Lectură.....	40
Primăvară rurală, poezie.....	42
Miezul iernei, poezie	43
Teme acasă	44
<u>LECTIA V</u>	45
Populația R. S. România	45
Întrebări	51
Teme pentru ora de aplicație	52
Lectură	54
Doina, poezie	56
Populația R. S. România pe medii, 1930 - 1962.....	58
Densitatea populației R. S. România pe regiuni.....	59
Populația R. S. România după naționalitate.....	60
Populația R. S. România după limba maternă	61
Teme acasă	62
<u>LECTIA VI</u>	63
Sate și orașe în R. S. România	63
Întrebări.....	67
Teme pentru ora de aplicație	68
Lectură	70
În satu-n care m-am născut, poezie	
Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației la 1 iulie, 1962	
Orașele din R. S. România cu peste 20.000 locuitori la 1 iulie, 1962	
Teme acasă	76
<u>LECTIA VII</u>	77
Bogățiile R. S. România (I).....	77
Întrebări.....	82
Teme pentru ora de aplicație	83
Lectură	85
Semănătorii, poezie	89
Dinamica producției agricole în R. S. România.....	90
Suprafața totală a R. S. România după modul de folosință	91
Dotarea anuală a agriculturii R. S. România cu tractoare și mașini agricole principale.....	92
Teme acasă	93

<u>LECTIA VIII.</u>	95
Bogățiile R. S. România (II).....	95
↑ Întrebări	98
Teme pentru ora de aplicație	99
Lectură	101
Miorița, poezie	103
Boul și vițelul, poezie	105
Numărul animalelor din R. S. România.....	107
Producția agricolă animală în R. S. România	108
Teme acasă.....	109
<u>LECTIA IX.</u>	111
Bogățiile R. S. România (III)	111
↑ Întrebări	116
Teme pentru ora de aplicație	117
Lectură	119
A plecat Moțul la țară, poezie	121
Producția principalelor produse industriale din R. S. România	122
Producția principalelor produse industriale plănuțită pe perioada 1965 - 1970	123
Teme acasă	125
<u>LECTIA X.</u>	127
Industria și Comerțul R. S. România	127
↑ Întrebări	131
Teme pentru ora de aplicație	132
Lectură	134
Extinderea și modernizarea rețelei comerciale în Capitală	136
Acord economic între Statele Unite și R. S. România	138
Ion, poezie de Aron Cotruș.....	141
Numărul satelor electrificate, pe regiuni în R. S. România	143
Exportul principalelor mărfuri din R. S. România... ..	144
Importul principalelor mărfuri în R. S. România....	145
Producția de energie electrică în R. S. România....	146
Teme acasă	147

<u>LECTIA XI</u>	149
Căile de comunicații în R. S. România.....	149
Întrebări	153
Teme pentru ora de aplicație	154
Lectură	156
Hora Unirii, poezie	160
Activitatea întreprinderilor de transport auto	162
Lungimea liniilor de cale ferată în R. S. România..	163
Lungimea drumurilor din R. S. România	164
Numărul unităților de poștă, telegraf și telefon din R. S. România	165
Activitatea poștei și telecomunicațiilor în R. S. România	166
Teme acasă	167
 <u>LECTIA XII</u>	 169
Turismul în R. S. România	169
Întrebări	171
Teme pentru ora de aplicație	172
Lectură	174
Bucovina, poezie.....	176
Impărțirea administrativă a României din punct de vedere istoric.....	178
Impărțirea administrativă a R. S. România, conform Constituției din 1952	179
Teme acasă	180

I. Așezarea Republicii Socialiste România

1. Așezarea Republicii Socialiste România pe glob. Dacă privim un glob pământesc, observăm că R. S. România se află în mijlocul zonei temperate de Nord, fiind tăiată de paralela 45. Această paralelă trece prin Boston și prin regiunea Marilor Lacuri din Statele Unite. Față de meridianul din Greenwich, România este așezată la Est; meridianul 25° trece cam prin mijlocul R. S. România.

Fiind așezată în mijlocul emisferei de Nord, România stă departe de căldurile ecuatoriale sau de frigul aspru al regiunilor polare. România se bucură de o climă continentală temperată.

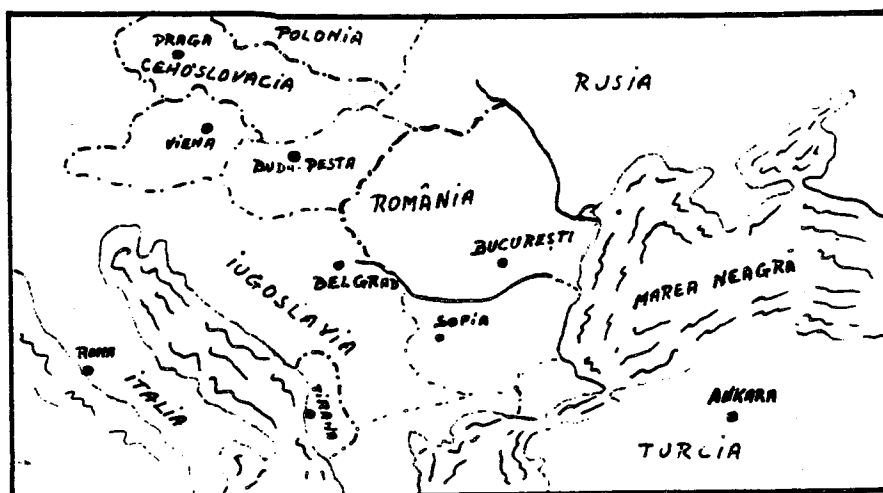
Lecția I

2. Așezarea R. S. România în Europa. În legătură cu așezarea R. S. România în Europa, putem face mai multe observații și anume: R. S. România este așezată aproape în mijlocul continentului european. Dacă măsurăm pe hartă distanța de la Oceanul Atlantic la munții Urali, vedem că jumătatea acestei distanțe cade tocmai în R. S. România.

3. Suprafața R. S. România. R. S. România are astăzi o suprafață de peste 237.000 Km² (peste 91,500 mile pătrate). Comparată cu celelalte țări din Europa, R. S. România ocupă locul al 12-lea, fiind socotită ca o țară de mărime mijlocie, alături de Iugoslavia, Regatul Unit al Mării Britanii și Italia. Comparată cu Statele Unite, România ar fi cam cât statul Oregon.

4. Hotarele R. S. România. R. S. România se află situată între: Rusia, Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria; la răsărit se află Marea Neagră.

România și vecinii ei.

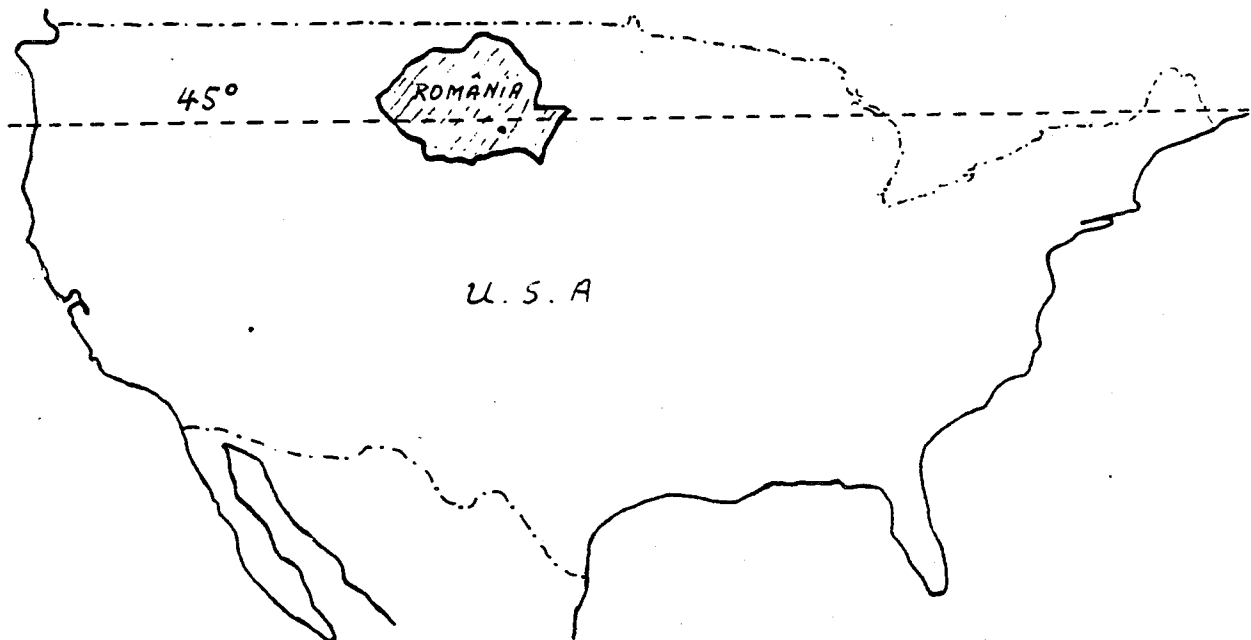
Lecția I

Distanța Est-Vest este de 770 km., iar distanța Nord-Sud este cam 555 km.

Lungimea granițelor nu trece de 3.500 km.

Hotarele sînt în cea mai mare parte naturale: Dunărea, Marea Neagră și Prutul (înainte a fost Nistrul). Hotarul de Vest în cea mai mare parte este o linie convențională.

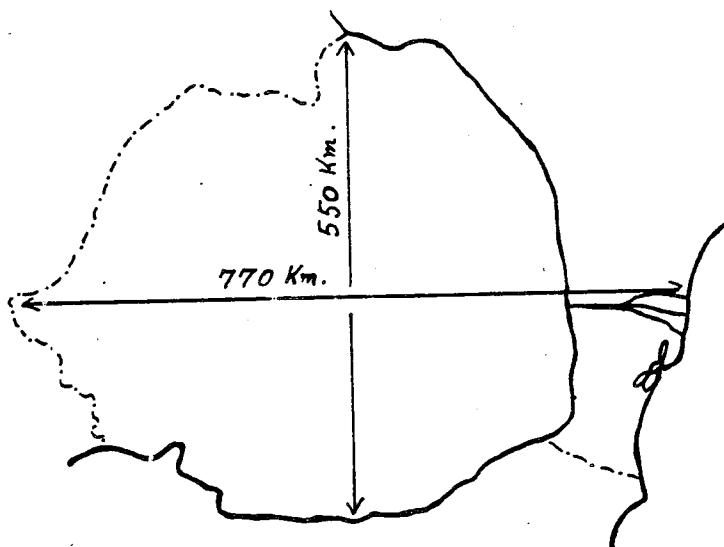
R. S. România: în relație cu Statele Unite ca mărime și ca așezare în emisfera nordică.

Lecția I

II. Întrebări:

1. În ce continent se află R. S. România?
2. Cam pe unde se află R. S. România în acest continent?
3. Ce paralelă trece prin R. S. România?
4. Pe unde trece această paralelă prin Statele Unite?
5. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
6. Care este suprafața R. S. România?
7. Cam cu ce țări se compară R. S. România ca mărime?
8. Cam cu ce stat din Statele Unite se compară R. S. România ca mărime?
9. Care sînt vecinii R. S. România?
10. Care sînt granițele naturale ale R.S. României?
11. Care sînt granițele convenționale ale R.S. României?
12. Cam care este distanța de la Est la Vest a R.S. României?
13. Cam care este distanța de la Nord la Sud a R. S. României?
14. Cam care este lungimea granițelor R. S. României?
15. Ce altceva mai știi despre așezarea R. S. României pe glob și despre granițele ei?

III. Teme pentru ora de aplicație:1. Teme pentru discuții libere.

Așezarea R. S. România pe glob.

Care sînt avantajele și dezavantajele granițelor naturale și granițelor convenționale?

Este mărimea unei țări singurul factor care o face importantă? De ce? Dă exemple.

Este important faptul că o țară are acces la mare? De ce?

2. Așezarea R. S. România pe glob și pe continentul Europei.

Cînd ne propunem a vorbi despre o țară din punct de vedere geografic, trebuie să ne gîndim la poziția țării respective pe glob și pe continentul în care se află, pentru a ne da seama de clima ei, de configurația și de starea înaintată ori mai înapoiată din punct de vedere cultural, politic, economic, în comparație cu mediul înconjurător.

1. Pe globul pămîntesc. R. S. România este cuprinsă între $45^{\circ}15'$ și $49^{\circ}2'$ latitudine nordică și între $20^{\circ}30'$ și $30^{\circ}30'$ longitudine răsăriteană. Ca urmare a acestui fapt, ea face parte din zona temperată a emisferei nordice. Din cauză că paralela 45° trece pe la nord de București și Craiova, iar în America de Nord prin Eastport (Maine), St. Paul (Minnesota) și pe la sud de Portland (Oregon); din cauză că R. S. România se află la Est de Greenwich și meridianul 25° trece chiar prin mijlocul ei, în fine, din cauză că R. S. România este cam la egală distanță între Urali și Irlanda, pe toată suprafața ei predomină avantajele zonei temperate, cu trei fronturi de climă: oceanică, mediteraneană și continentală.

2. Nu numai prin faptul că țara aceasta este legată de Europa centrală prin Munții Carpați, fluviul Dunărea și condițiile climaterice, dar și prin aceea că este locuită de poporul român, a cărui istorie s-a dezvoltat în pas cu a popoarelor din Vest, R. S. România este considerată ca făcînd parte din Europa centrală.

3. În 1939, România avea o suprafață de 295.049 km^2 (peste 122,000 mile pătrate). După războiul al doilea mondial,

Lecția I

pierzînd Basarabia, Bucovina de Nord și Sudul Dobrogei, ea a rămas numai cu 237.438 km². (91,584 mile pătrate).

4. Forma regulată a țării o face să fie avantajată în privința apărării celor 3.400 de km. de graniță, din care mai puțin de o treime (1.114 km. 26%) sînt granițe convenționale, fie în lungul rîurilor (57%), a mării (13%) sau a munților (4%), spre Bulgaria și Rusia.

Țările care înconjoară R. S. România sînt locuite toate de popoare care nu au aceeași origine cu Românii. La răsărit și la miazănoapte vecinii R. S. România sînt Rușii, la apus sînt Ungurii și Jugoslavii, iar la miazăzi sînt Bulgarii.

Între acești vecini, R. S. România se menține ca un bastion al latinității.

IV. Poezie

Țara mea.

Acolo unde-s nalți stejari,
 Si cît stejarii nalți îmi cresc
 Feciori cu piepturile tari,
 Ce moartea-n față o privesc;

Acolo unde-s stînci și munți
 Si, ca și munții, nu clintesc
 Voinicii cei cu perî cărunți
 În dor de țară strămoșesc;

Acolo unde-i cer senin,
 Si ca seninul cer zîmbesc
 Femei ce poartă-n al lor sîn
 Copii ce pentru lupte cresc;

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea.
 Acolo vreau eu să trăiesc...

Acolo unde întîlnești
 Cît ține țara-n lung și-n lat.
 Bătrîne urme vitejești
 Și osul celor ce-au luptat;

Si unde vezi mii de mormane
 Sub care-adînc s-au îngropat
 Mulțime de oștiri dușmane
 Ce cu robia ne-au cercat;

Si unde dorul de moșie
 Întotdeauna drept a stat,
 Si bărbăteasca vitejie
 A-mpodobit orice bărbat,

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea,
 Acolo vreau eu să trăiesc.

Ion Nenițescu
 (1854 - 1901)

Lecția I

V. Lungimea frontierelor Republicii Socialiste România.

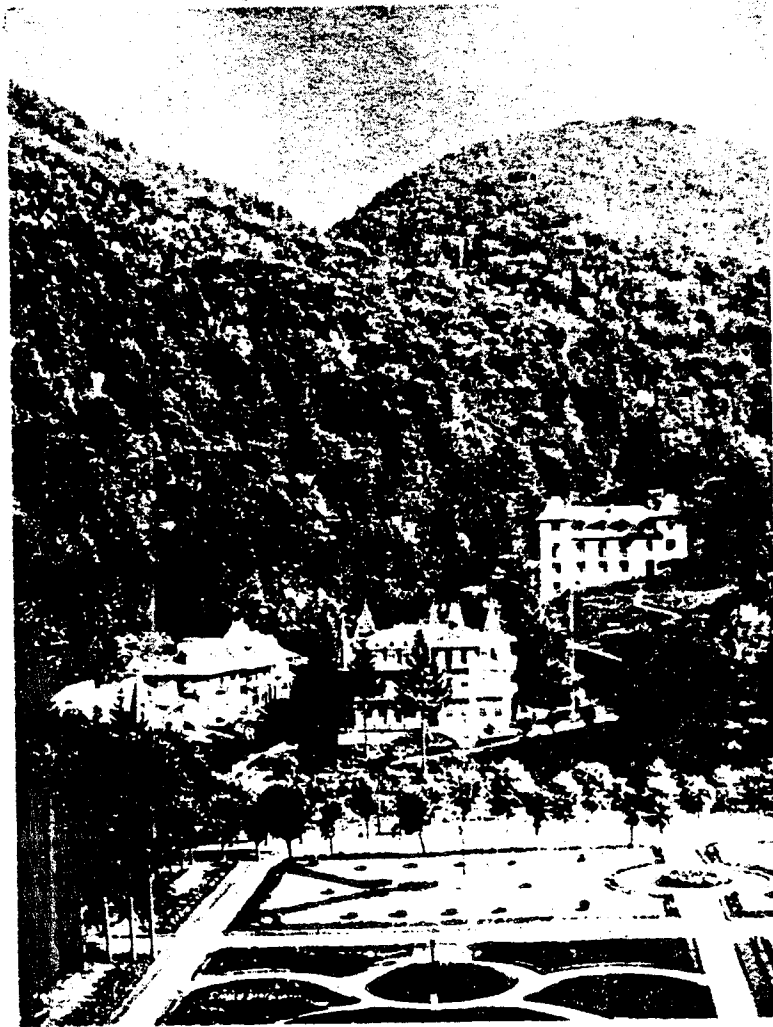
Lungimea frontierelor				
State vecine	Totală	Terestră	Fluvială	Maritimă
A	1	2	3	4
	3152,9	1070,1	1837,8	245,0
U.R.S.S.	1328,8	272,5	1056,3	-
R.P. Ungară	442,0	410,8	31,2	-
R.S.F. Iugoslavia	546,2	248,9	297,3	-
R.P. Bulgaria	590,9	137,9	453,0	-

VI. Teme acasă.

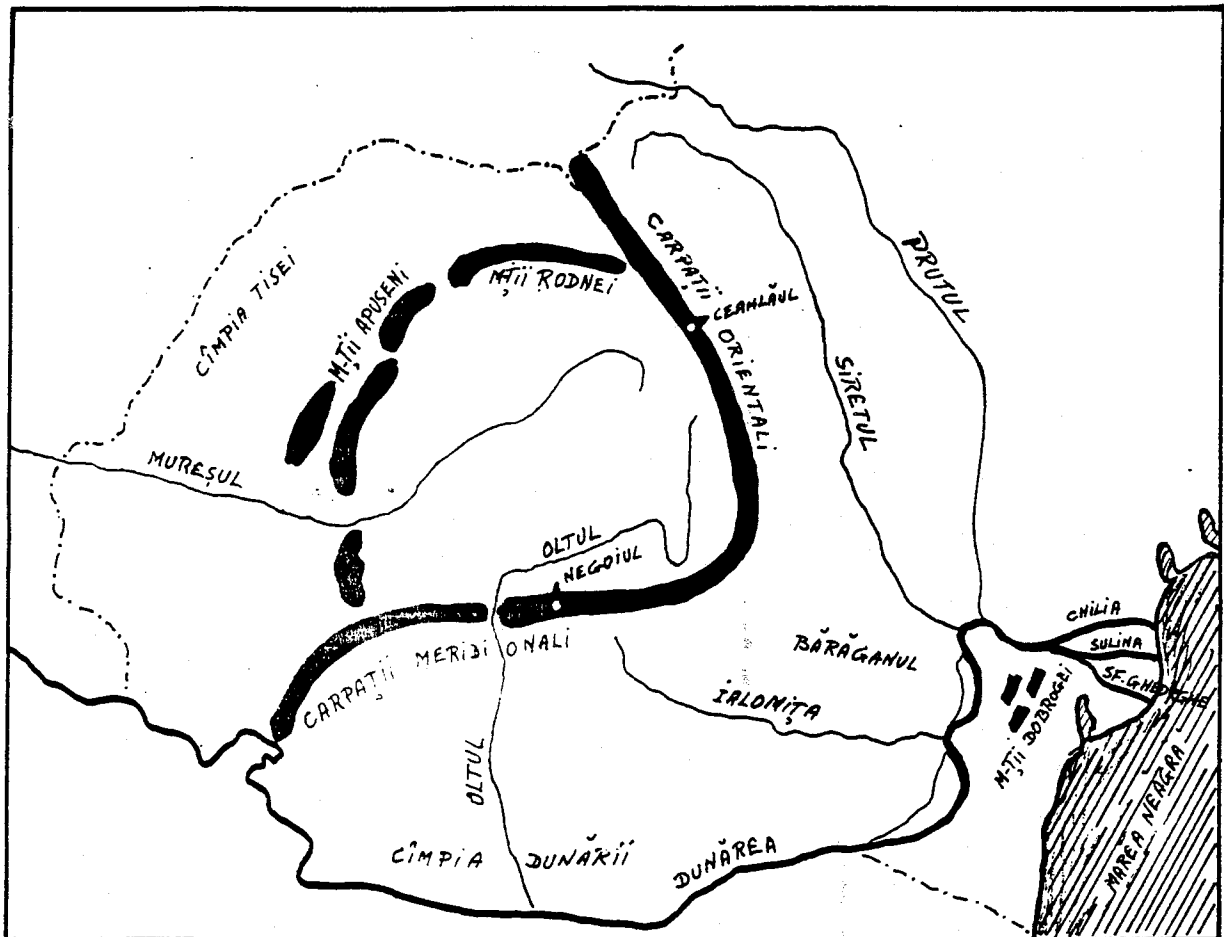
1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:
 - a. Așezarea R. S. România pe glob.
 - b. O zi de lucru. (Repetiție: prezentul verbelor).
 - c. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unui eveniment curent.

2. Vă rog să desenați o hartă a Europei; indicați poziția R. S. România, granițele, vecinii și provinciile ei.

Lecția I

Vedere din Slănic...(Moldova)

I. Relieful Republicii Socialiste România.

Ca relief, R. S. România are munți, dealuri, podișuri, câmpii (șesuri) și o regiune de deltă.

Munții R. S. România sînt: Munții Carpați, lanțul cel mai lung și mai înalt; Munții Apuseni, Munții Rodnei și Munții Dobrogei.

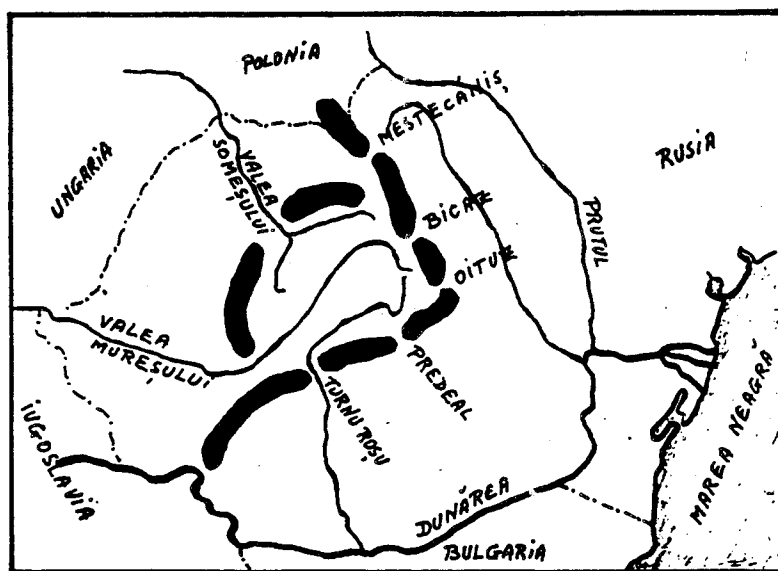
Lecția II

Munții Carpați se împart în Carpații Meridionali și Carpații Orientali. Carpații Meridionali sînt cei mai înalți și ating înălțimi de peste 2500 de metri; Negoii are 2544 de metri. În Carpații Orientali cel mai înalt vîrf este Ceahlăul, de 1904 metri.

Munții Apuseni ne apar ca o cetate în inima Transilvaniei. Ei au sub 2000 de metri înălțime și au un subsol bogat.

Munții Dobrogei sînt cei mai vechi și au aspectul unor dealuri: ei au sub 500 de metri înălțime.

Cele mai importante trecători sînt: spre răsărit, Mestecăniș, Bicz și Oituz; spre miazăzi Predeal și Turnu Roșu; spre apus Valea Mureșului și Valea Someșului.

Atît munții Carpați cît și munții Apuseni se termină în șiruri de dealuri, înalte aproape de munți și mai mărunte cu cît se depărtează de munți. Podișurile cele mai cunoscute sînt: podișul Transilvaniei, podișul Moldovei și podișul Dobrogei.

Cîmpiile R. S. România se întind mai ales de-a-lungul granițelor. Cîmpia Tisei se află în partea de apus a R. S. România. Cîmpia Dunării se întinde de-a-lungul Dunării și se împarte în cîmpia Olteniei și cîmpia Munteniei, care la rîndul ei cuprinde Bărăganul, între rîurile Ialomița, Dunăre și Siret.

Delta Dunării, la gurile Dunării, este cel mai nou pămînt românesc, căci se formează chiar sub ochii noștri. Gurile Dunării sînt formate din trei brațe: la nord este brațul Chilia, la mijloc brațul Sulina (singurul navigabil) și la sud brațul Sfîntul Gheorghe.

Cam la 35 de kilometri de deltă se găsește o mică insulă stîncoasă și pustie, care aparține R. S. România: Insula Șerpilor.-

Lecția II

II. Întrebări:

1. Ce forme de relief are R. S. România?
2. Care sînt munții R. S. România?
3. În cîte părți sînt împărțiți Carpații?
4. Cam ce înălțime au acești munți?
5. Unde sînt munții Apuseni?
6. Unde sînt munții Rodnei?
7. Ce fel de munți sînt munții Dobrogei?
8. Care sînt cele mai importante trecători?
9. Care sînt cele mai cunoscute podișuri?
10. Cam unde se găsesc cîmpiile R. S. România?
11. Unde se află cîmpia Tisei?
12. Unde se află cîmpia Dunării?
13. Unde se află Bărăganul?
14. Unde se află Delta Dunării?
15. Care este singurul braț navigabil al Dunării?
16. Ce insulă posedă R. S. România în Marea Neagră?

III. Teme pentru ora de aplicație:

1. Teme pentru discuții libere.

Relieful R. S. România.
Relieful Statelor Unite.
Relieful statului dumitale.

Cum este felul de viață al oamenilor la cîmpie?
în munți? în dealuri?

2. Relieful R. S. România.

Relieful R. S. România este variat. În centrul țării avem podișul Transilvaniei, cu multe ape curgătoare și cu dealuri care ajung pînă la 700 de metri, înconjurat de lanțul munților Carpați spre răsărit și miazăzi și de masivul munților Apuseni spre apus. În jurul acestor munți, în părțile exterioare, se află deasemenea regiuni de dealuri acoperite cu produse agricole, cu livezi de pomi fructiferi și cu viță de vie, iar mai departe, spre periferiile țării, se întind cîmpiile Moldovei, Munteniei, Olteniei și Tisei, cu pămînt admirabil pentru ocupația principală a locuitorilor, bogat în tot felul de produse.

Cu drept cuvînt, ziaristii americani William B. King și Frank O'Brien, în cartea lor "The Balkans-Frontiers of Two Worlds," spun despre R. S. România:

"România este o țară mică, extrem de bogată. Dacă pui împreună părțile navigabile cele mai bune ale fluviului Mississippi, la care adaugi litoralul Galvestone, regiunile cele mai bogate în grîu din Kansas, terenurile petrolifere din Oklahoma, bogatele regiuni cu fructe și pășuni din Colorado, munții și văile din Oregon, vei obține exact a doua Romînie."

Munții R. S. România, după etatea lor, se pot împărți în două categorii: munți bătrîni și munți tineri. Din prima categorie fac parte Munții Dobrogei, care din cauza eroziunilor și altor fenomene naturale au ajuns niște dealuri sub 500 de metri înălțime. Din categoria a doua fac parte Munții Carpați și Munții Apuseni.

Lecția II

Carpații românești au două denumiri: Carpații Orientali sau Moldovenеști, care se întind dela granița de nord a țării și continuă pînă la cotitura Buzăului, urmați spre vest de Carpații Occidentali sau Sudici, care încep dela valea rîului Buzău și se termină la Porțile de Fier, unde sînt tăiați de Dunăre. Munții care par a continua șirul Carpaților la sud de Dunăre, se numesc Munții Balcani.

Carpații Sudici sau Meridionali sînt munții cei mai înalți din R. S. România. Vîrfurile lor cele mai înalte sînt: Caraimanul, de 2500 de metri; Negoiul, de 2544 de metri; Moldoveanul, de 2506 de metri și Mîndra, de 2529 de metri. Acești munți, de la bază și pînă la înălțimea de 1800 de metri, sînt acoperiți de păduri dese de fag la poale și de brad în zona superioară; iar spre culmi pășuni. Vîrfurile sînt în general fără vegetație.

Carpații Orientali sau Moldovenеști în general sînt mai mici ca cei Sudici, dar sînt mai bogați în vegetație, în turme de oi și în populație. Primind mai multe ploi, din ei pleacă un număr mare de ape curgătoare, dintre care mai importante sînt rîurile Mureșul și Oltul. Trecătorile principale ale acestor munți sînt pe la Bicaș, Tihuța și Vatra Dornei.

Munții Apuseni numai în puține locuri trec peste 1.500 de metri (Vlădeasa are 1.838 de metri și Muntele Mare are 1.827 de metri). Cu toate acestea, ei sînt considerați, în totalitatea lor, ca o fortăreață naturală, deoarece sînt bine închiși din toate părțile și străinii cu greu pot pătrunde în inima lor și trăi acolo. De exemplu, în fosta plasă Cîmpeni, care număra peste 40.000 de mii de locuitori români, nu se aflau nici 100 de străini stabiliți printre ei.

Munții Apuseni au păduri și pășuni, însă nu prea bogate. Bogăția acestor munți o constituie aurul și argintul, care se găsesc și se extrag (de multe ori de către străini și pentru străini) din centrele importante Roșia (lîngă Abrud), Brad și regiunea Zlatna. Din această cauză, localnicii, cunoscuți și sub numele de Moți, sînt în general săraci, iar sărăcia lor a ajuns proverbială prin cîntecul bătrînesc:

Munții noștri au poartă,
Noi cerșim din poartă-n poartă ...

Podișul Transilvaniei și Podișul Moldovei au bogății în cereale, în fructe și struguri de masă și pentru vinuri, pe specialități. Subsolul acestor podișuri conține de asemenea ape termale cu valori terapeutice.

Dealurile R. S. România fac trecerile de nivel dintre munți și câmpii. Partea cea mai mare din suprafețele dealurilor sînt cultivabile și fertile, restul fiind neproductive.

Depresiunile pămîntului românesc sînt numeroase și din cauza că în trecut ele au fost - și au rămas - mai populate, sînt cunoscute în istorie ca „țări”. Aceste depresiuni, văi sau platouri mai mici protejate de munți, au ajutat formarea poporului român, pe care l-au ocrotit în timpul năvălirilor barbare și i-au dat posibilitatea de a organiza primele formațiuni politice.

IV. Lectură.

În Munții Apuseni.

Ramura de apus a Carpaților Românești este formată din trei grupe izolate: Munții Banatului, Poiana Ruscăi și Munții Apuseni....

Niciun ținut din munții României nu are înfățișări atât de variate ca Munții Apuseni. Când îi privești din valea Mureșului, par valurile uriașe ale unei mări înfuriate. De vină este o creastă de calcar care se înalță tocmai în această parte și din depărtare seamănă cu un paravan de argint și de azur. În centru, clăile vulcanice ies îndrăzenețe din învelișurile pământului, iar vestita Detunată, cu așchiile sale îndoite de bazalt, e una din minunățiile ținutului. Mai spre apus, o zonă calcaroasă e ciuruită de gropi și de peșteri fantastice, din care una, la Scărișoara, păstrează din timpuri foarte vechi un ghețar subteran. Altfel, formele generale ale masivului sînt foarte domolite și pe înălțimi se întind șesuri mai largi decît în orice parte a Carpaților. Șesuri locuite și cultivate în deosebi de Moșii care își au satele răsfirate pe aceste vîrfuri de munți, la 1000 pînă la 1300 m.

Prin unele văi nici nu poți umbla, așa sînt de înguste, prăpăstioase și cu povîrnișuri împădurite. Dar cînd te-ai urcat pe culmea deschisă, te afli ca pe o cîmpie întinsă.

Gh. Vâlsan, Pămîntul românesc și frumusețile lui, 1940.

V. Poezie.

Rugăciune Pentru Aviatorii Căzuți.

Voi, prieteni, rugați-vă pentru zburătorii căzuți astă noapte
în luptă!

Dacă aripile lor s-au lovit, prin întuneric, de moarte,
Rugați-vă să le cadă cenușa, undeva peste ape, departe,
Ca să nu-i doară cenușa trupurilor moarte.

Dacă aripile lor s-au frânt în gârlele negre ale norilor
Sau pe umerii aspri de vânt,
Rugați-vă să le cadă cenușa peste tulpinele florilor
(Să nu-i doară trupurile, când s-or lovi de pământ!.....)

Dacă au căzut din cer peste o țară străină,
Rugați-vă, prieteni, ca pînă jos, din trupurilor lor
nimic să nu rămînă!

Rugați-vă, atunci, vîntului, cu inimile de lacrimi grele,
Să la aducă cenușa trupurilor, lîn, printre stele,
Pînă la noi;
S-o scuture peste lanurile noastre de trifoi,
Peste apele, peste cîmpiile noastre de mătăsă
Să le fie cenușa și mormintele lor, între grădinile noastre,
acasă....

Constantin Virgil Gheorghiu

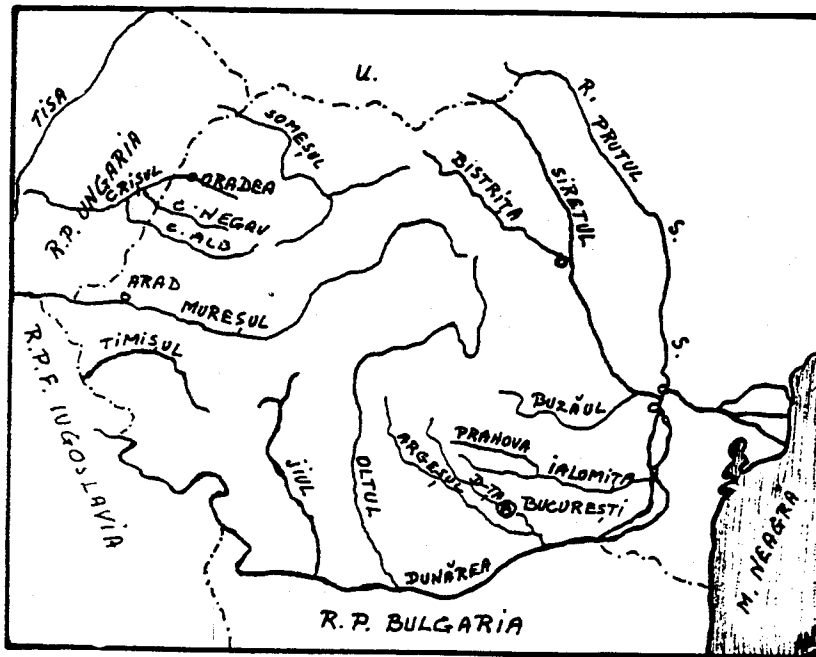
Lecția II

VI. Teme Acasă

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

Relieful R. S. România.
Relieful statului meu.
Relieful Statelor Unite.

2. Vă rog să faceți o hartă cu relieful R. S. România, arătând munții, trecătorile, podișurile, dealurile și câmpiile.

I. Apele Republicii Socialiste România

Apele curgătoare stau în strînsă legătură cu relieful și cu clima țării. Mersul râurilor din R. S. România este determinat pe de o parte de inelul muntos care închide podișul Transilvaniei și pe de altă parte de cele două depresiuni adînci: la miazăzi cîmpia Dunării și la apus cîmpia Tisei.

Fluviul Dunărea izvorăște din munții Pădurea Neagră din Germania, trece prin Viena, Budapesta și Belgrad, apoi taie

Lecția III

Munții Carpați prin Porțile de Fier și formează Cazanele și insula Ada Kaleh; trece pe sub podul de la Giurgiu și cel de la Cernavodă, formează Balta Ialomiței și Balta Brăilei și se varsă în Marea Neagră prin trei brațe. La Cazane, Dunărea este forate adâncă și curge repede; aproape de Brăila are o adâncime de aproape 10-12 metri și lată de aproape 700-800 de metri.

Tot în Marea Neagră se varsă și fluviul Nistru, care a fost granița României înainte de războiul al doilea mondial.

Dunărea adună toate râurile României. Râurile care curg din Ardeal sînt: Someșul, Crișul și Mureșul. Aceste râuri se varsă în râul Tisa, care la rîndul lui se varsă în Dunăre.

Râurile care curg spre sud și est sînt: Jiul, Oltul, Argeșul cu Dîmbovița, Ialomița, Siretul și Prutul. Toate aceste râuri se varsă în Dunăre.

Lacuri. Lacurile României sînt numeroase, dar mici. Numărul lor trece de 2500. Cele mai multe însă au sub 1 km². ca întindere; toate la un loc nu ocupă nici 1% din suprafața țării.

Printre cele mai frumoase lacuri sînt: lacul Bucura în Munții Retezatul sau lacul Bîlea în Munții Făgărașului. Sînt apoi lacuri termale ca lacul Peșea; sau lacuri minerale cu valoare terapeutică (Ocna Sibiului, Techirghiol etc.).

De-a lungul Dunării sînt multe bălți pline cu pești: Potelu, Greaca; sau de-a lungul țărmului Mării Negre lacuri sărate ca lacul Razelm.

Sînt de asemenea multe izvoare termale în jurul cărora s-au construit băi: Băile Herculane, Sovata etc.

Apele râurilor sînt puse în slubja industriei prin construirea de hidrocentrale, ca aceea de la Bicz.

II. Întrebări:

1. Ce determină mersul râurilor?
2. De unde izvorăște Dunărea?
3. Prin ce capitale europene trece ea?
4. Ce sînt Porțile de Fier?
5. Unde sînt poduri peste Dunăre?
6. Prin cîte brațe se varsă Dunărea în Marea Neagră?
7. Ce a format Nistrul înainte de războiul al doilea mondial?
8. Ce râuri se varsă în Tisa?
9. Ce râuri curg spre sud și spre est?
10. Cum sînt lacurile din R. S. România?
11. Ce lacuri cunoști?
12. Ce sînt hidrocentralele?

Lecția III

Casă țărănească din Munții Apuseni

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Apele R. S. România.
- b. Apele Statelor Unite.
- c. Apele Statului dimitale.

2. Apele R. S. România.

Dunărea. În R. S. România intră pe la Baziaș și se îndreaptă spre marea Neagră, formînd hotarul spre Iugoslavia și apoi spre Bulgaria, pînă la apus de orașul Turtucaia.

De aici, Dunărea curge numai pe pămînt românesc pînă la marea Neagră, în care se varsă prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. Pămîntul cuprins între aceste trei brațe se numește delta Dunării. În această deltă sînt multe bălți și lacuri bogate în pește.

În Dunăre ajung toate apele curgătoare ale R. S. România. Cele mai însemnate sînt:

a. Tisa, curge puțin prin România, în partea de miazănoapte, făcînd o parte din granița cu U. R. S. S. Pînă la vărsarea în Dunăre, mai trece prin Ungaria și Iugoslavia.

b. Mureșul, izvorăște din Carpații răsăriteni, curge întîi spre nord, apoi străbate în curmeziș podișul Transilvaniei, se strecoară pe la sudul munților Apuseni și răzbate în cîmpie, spre a se vărsa în Tisa, dincolo de granița de apus a R. S. România, în Ungaria.

Mureșul este rîul Transilvaniei. În Mureș se adună apele din inima podișului Transilvan, dintr-un bazin de peste 28.000 kmp, ceva mai mare decît al Oltului. E o vale populată azi ca și odinioară. Numeroasele stațiuni paleolitice, neolitice, dar mai ales urmele orașelor romane dovedesc aceasta. Era drumul bătut ce ducea de la Sarmisegetuza la Potaissa și Napoca. De la Tîrgu Mureș la Deva stau înșirate cele mai multe orașe din Transilvania.

c. Someșul, care izvorăște cu o ramură din munții Apuseni și cu alta din munții Rodnei. După unirea acestor două ramuri, Someșul se îndreaptă spre miazănoapte-apus și intră în Ungaria, unde se varsă în Tisa.

Lecția III

d. Oltul, izvorăște din Carpații răsăriteni, în apropiere de izvoarele Mureșului. Curge spre sud, apoi spre vest și iar spre sud, tăind munții Carpați la Turnu Roșu.

După ce a scăpat de munți și de dealuri, apele Oltului curg potolite pînă la vărsarea în Dunăre.

e. Siretul, izvorăște tot din Carpați, aproape de granița cu U.R.S.S., curge spre miazăzi, apoi spre răsărit, și se varsă în Dunăre la miazănoapte de orașul Galați. În drum spre Dunăre, Siretul adună apa râurilor: Suceava, Moldova, Bistrița, Taslău, Trotuș, Putna și Milcov, care înainte de anul 1859, forma granița dintre Muntenia și Moldova.

f. Prutul, izvorăște în U.R.S.S., tot din munții Carpați, curge aproape paralel cu Siretul și se varsă în Dunăre, la răsărit de orașul Galați. Astăzi, Prutul formează granița de răsărit a R. S. România cu U.R.S.S.

3. Lacurile R. S. România.

După originea lor, lacurile R.S. România sînt de mai multe feluri:

a. Lacurile glaciare, născute din topirea zăpezilor în depresiuni făcute de ghețari (lacul Bucura din munții Retezatului, lacul Bîlea din munții Făgărașului și lacul Lala din munții Rodnei).

b. Lacurile vulcanice, au apa adunată în craterelor unor vulcani de mult stinși (lacul Sfînta Ana din munții Puciosul de lîngă orașul Tușnad).

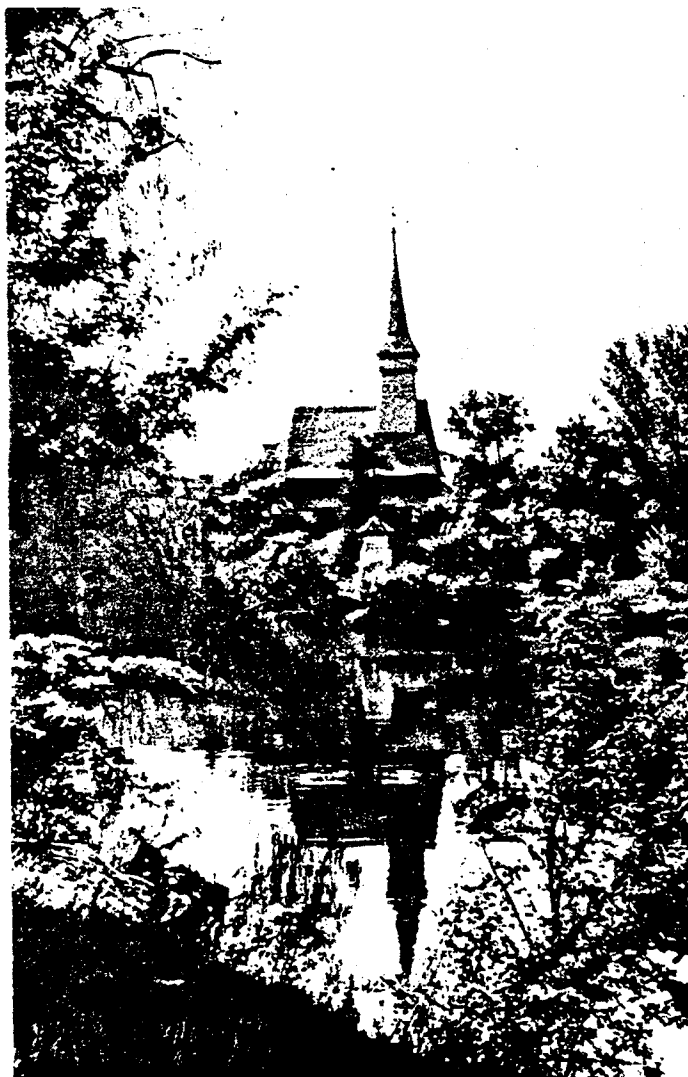
c. Lacurile marine, sînt resturile vechilor mări geologice sau alte golfuri, astupate la gură de materialul depus de apele mării; acestea sînt limanurile sau lagunele (Razelm, Sinoe, Siutghiol, Techirghiol, etc.).

d. Lacurile de luncă, născute și alimentate prin revărsările râurilor mari (lacurile de-alungul Dunării: Greaca, Potelu Călărași, Brateș, etc.).

e. Lacuri de baraj natural, formate prin zăgăzuirea naturală a unui curs de apă (Lacul-Roșu din Regiunea Autonomă Maghiară).

f. Lacuri termale, alimentate de izvoare calde subterane. Lacul Peșea, la sud de orașul Oradea Mare, are o temperatură anuală constantă de plus 26° C.

g. Lacuri sărate, a căror ape au calități terapeutice. Cele mai importante sînt: Techirghiol, pe malul mării Negre, Sovata și Ocna Sibiului în Transilvania, Amara și Lacu-Sărat în sudestul țării, în cîmpia Bărăganului.

Biserică de lemn din Maramureș

IV. Lectură

Delta Dunării. Ceea ce deosebește Delta Dunării de alte delte ale marilor fluvii ale lumii, este nivelul coborât al terenului față de nivelul mării. Puține delte din lume au 80% din suprafața lor acoperite aproape continuu de ape, cum este cazul Deltei Dunării. Din cei 4300 kmp ai Deltei de pe teritoriul României - 2000 kmp se află sub nivelul Mării Negre, iar altele 1400 kmp sînt alcătuite din terenuri foarte joase, aproape în permanență acoperite de apă. Numai 140 kmp din întreaga ei suprafața sînt neinundabili.

Delta Dunării are o vegetație acvatică luxuriantă, în care predomină stuful și plantele asociate. Privită din avion, această regiune apare ca „o mare a plantelor” a cărei culoare se schimbă mereu, în raport de anotimp; în cuprinsul ei strălucesc oglirzile bălților.

Din cei 2700 kmp acoperiți cu vegetație stuficolă, aproximativ 1000 kmp reprezintă zone de vegetație plutitoare - plaur, insule care se ridică și se coboară în raport de nivelul apelor.

În această regiune există „zone de liniște” ce au o deosebită importanță pentru păsările venite din diferite colțuri ale globului pămîntesc.

Delta Dunării prezintă peisagii diferite: dune de nisip (Caraorman), pădure cu aspect tropical (Letea), munți (Babadag, Beș-Tepe), brațe, canale umbrite, litoral maritim etc. care toate împreună fac din Deltă o regiune a contrastelor.

Delta Dunării constituie un adevărat paradis al păsărilor; tot aici trăiesc numeroase specii de animale cu blană și pești. Pe deasupra ei trece marele drum al păsărilor, o șosea aeriană a aripatelor.

Aici cuibărește pelicanul - un monument al naturii - și uneori poposește vestita pasăre flamingo, sosită de pe malurile Nilului.

Mistreți, lupi, iepuri, nurci, vidre, dihuri - iată cîteva „personaje” care i-ar interesa pe vînători.

În apele Deltei trăiesc, ca într-un uriaș acvarium, cele mai felurite specii de pești: crapul, știuca, bibanul, carasul, somnul, linul, șalăul, avatul. În apele Răzelmului și la Portița se pescuiește chefalul, iar la gurile Dunării: morunul, nisetrul, păstruga ș. a.

Amatorilor fotografi și pictorilor, natura Deltei le poate dărui minunate tablouri și o mare bogăție de subiecte.

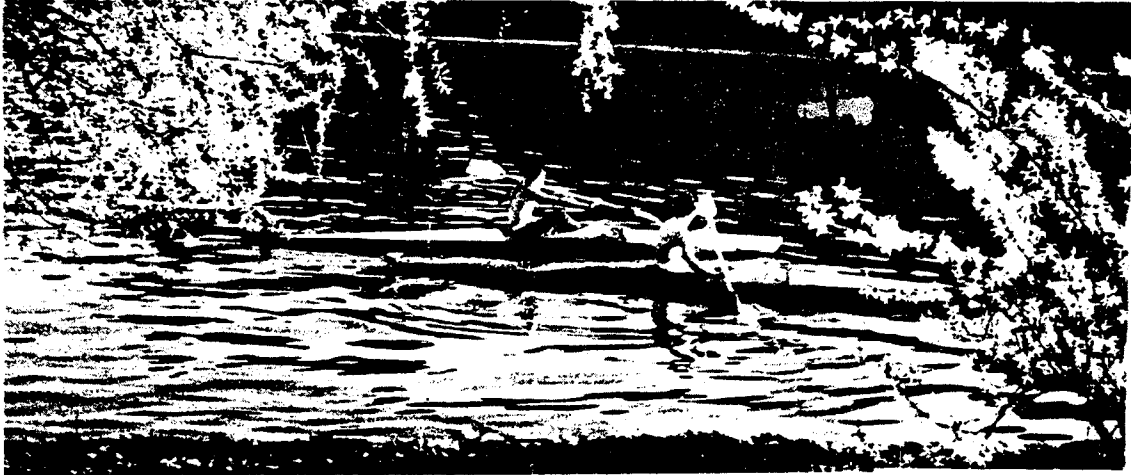
Lecția III

Turiștilor mai puțin pretențioși, Delta le oferă în dar - poate spre a le răsplăti modestia - minunate colțuri pitorești: canale cu apă limpede cum e cristalul, pe care de abia le ating crengile sălciilor plîngătoare; luciul apei în care se reflectă, ca într-o vriașă oglindă, imensa boltă a cerului, creînd impresia ireală că barca sau șalupa alunecă pe firmament.

Pescar în Deltă...

Lecția III

V. Poezie.

Lacul.

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Si eu trec de-alung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ea 'din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Ingânați de glas pe ape,
Si să scap din mână cîrma
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blîndeii lune -
Vîntu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine.....Singuratic
In zadar suspin și sufăr
Lîngă lacul cel albastru,
Încărcat cu flori de nufăr.

M. Eminescu, Convorbiri literare, 1876.

VI. Principalele cursuri de apă din Republica
 Socialistă România

Denumirea cursului de apă	Lungimea cursului Pe teritoriul R.S.R.		Totală
	A.	1.	
Dunărea		1075	2860
Prut		704	953
Mureș		718	756
Siret		592	726
Olt		699	699
Ialomița		414	414
Someș		346	411
Jiu		349	349
Timiș		241	346
Argeș		340	340
Buzău		334	334
Jijia		283	283
Bistrița		279	279
Dâmbovița		266	266
Tîrnava-Mare		249	249
Bîrlad		247	247
Vedea		243	243
Crișul-Alb		226	238
Moldova		205	205
Bega		169	202
Tîrnava-Mică		198	198
Neajlov		188	188
Olteț		184	184
Teleorman		178	178
Prahova		169	169
Arieș		164	164

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei
R.S.R.

Lecția III

Principalele lacuri din R.S.R.

Denumirea lacului	Tipul genetic	Regiunea	Suprafața lacului kmp.
A	B	C	D
Razim (Razelm)	lagună marină	Dobrogea	394
Sinoe	lagună marină	Dobrogea	166
Brateș	lac de luncă	Galați	74
Greaca	lac de luncă	București	74
Potelu	lac de luncă	Oltenia	72
Zmeica	lagună marină	Dobrogea	52
Călărași	lac de luncă	București	33
Suhaia	lac de luncă	București	31
Rastu	lac de luncă	Oltenia	25
Babadag	liman fluviomarin	Dobrogea	23
Siutghiol	lagună marină	Orașul Constanța	21
Dranov	lac de luncă	Dobrogea	20
Tașaul	liman fluviomarin	Orașul Constanța	18
Techirghiol	liman fluviatil	Orașul Constanța	11
Snagov	liman fluviatil	București	5,70
Amara-Slobozia	liman fluviatil	București	1,50
Sfânta Ana	lac în crater vulcanic	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,22
Lacu-Roșu	lac de baraj natural	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,12
Bucura	lac glaciari	Hunedoara	0,10

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei R.S.R.

VII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Apele R. S. România.
- b. Delta Dunării.
- c. Apele Statelor Unite.
- d. Apele Statului meu.

2. Vă rog să faceți o hartă a R. S. România, arătând râurile principale, lacurile și Delta Dunării.

Lecția III

Vapor în Deltă...

I. Clima Republicii Socialiste România.

Importanța cunoașterii climei. Cunoașterea climatului unei țări are o mare însemnătate, căci prin climă ne putem da seama de întreaga dezvoltare a vieții vegetale, animale și omenești din aceea țară. Climatul determină felul de viață al omului.

Clima unei țări este determinată de mai mulți factori: așezarea în latitudine, poziția pe continent și relieful, care la rândul lor determină: temperatura, vânturile și ploile care se produc într-o anumită regiune.

R.S. România, fiind la egală distanță de ecuator și polul nord (paralela 45 trece prin mijlocul R.S. România), se

Lecția IV

bucură de o climă temperată continentală, caracterizată prin veri calde și ierni reci, uneori excesive, vânturi care bat neregulat, zăpezi mari și vara, furtuni cu descărcări electrice și ploi torențiale.

Temperatura. Temperatura medie anuală a României este aproape plus 10° C. Extremele de temperatură variază însă foarte mult, de la $-38,5^{\circ}$ C. la plus 45° C. în diferitele regiuni ale țării.

Iarna. În general, iarna în R. S. România începe în luna decembrie și ține pînă în luna martie. În perioada aceasta, temperatura medie este sub 0° C. Iarna aduce zăpadă foarte multă, mai ales în partea de Sud-Est a țării.

Primăvara. Primăvara în R. S. România este un anotimp foarte scurt. Trecerea de la iarnă la vară se face foarte repede. Vremea este cu toane, după o zi călduroasă cu cer senin, urmează alta cu cerul acoperit de nori negri de zăpadă sau alta cu vînt rece. Temperatura medie a primăverii în R. S. România este aproximativ plus 10° C.

Vara. O caracteristică a acestui anotimp este sosirea repede a căldurii, mai ales în partea de Sud-Est a R. S. România. Cele mai ridicate temperaturi se înregistrează în iulie (luna lui Cuptor) și în august. Cu cît înaintăm spre Nord, sau urcăm pe munți, căldura verii scade. Temperatura medie a verii este de plus 21° C.

Toamna. Toamna este cel mai frumos anotimp al R. S. României, cu zile senine și nopți răcoroase, cu cerul acoperit de stele. Toamna este mai lungă decît primăvara și ține cam 3 - 4 luni. Temperatura medie a toamnei este de plus 10° C.

Vînturile. Al doilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni sînt vînturile, deoarece ele aduc importante schimbări în starea de temperatură și umezeală regulate, neregulate și periodice.

Dacă între două regiuni învecinate diferența de temperatură și presiune rămîne tot timpul anului aceeași, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi regulate; dacă diferența de presiune variază mult și neregulat, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi neregulate; dacă temperatura și presiunea se schimbă regulat și periodic, odată cu anotimpurile, atunci se vor naște vînturi periodice.

Cele mai importante vânturi care suflă în R. S. România sînt: Crivățul, Munteanul, Austrul și Vîntul Mare. În afară de vînturile regulate, neregulate și periodice, mai bat în România și vînturi locale: Vîntul Mare, Vîntul Negru, Brizele de Mare, etc.

Al treilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni este ploaia, mai ales pentru o țară agricolă cum este R. S. România.

Ploaia. Toată apa provenită din ploi, zăpezi și alte precipitațiuni atmosferice, în timp de un an pe întreaga suprafață a R. S. România ar forma un strat gros de aproximativ 635 mm. Densitatea precipitațiilor atmosferice variază după formele de relief: munții sînt cei mai bogați în ploi (Munții Rodnei primesc aproximativ 1,500 mm), iar coasta Mării Negre este cea mai săracă în ploi (300 mm).

În R. S. România, ploile cele mai abundente cad la sfîrșitul primăverii și începutul verii (mai-iulie), după care urmează o perioadă de secetă pînă în luna octombrie. Ploile cad tocmai cînd sînt necesare pentru ogoare; chiar seceta este necesară coacerii cerealelor, iar zăpada constituie un minunat înveliș pentru semănăturile de toamnă.

Lecția IV

II. Întrebări

1. Care sînt factorii care determină clima unei țări?
2. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
3. Care este temperatura medie anuală a R. S. România?
4. Cîte feluri de vînturi bat în R. S. România?
5. Cînd se produc vînturi regulate?
6. Cînd se produc vînturi neregulate?
7. Cînd se produc vînturi periodice?
8. Care sînt cele mai importante vînturi care bat în R. S. România?
9. Care regiuni din R. S. România primesc cele mai mari cantități de ploaie?
10. Care regiune din R. S. România primește cea mai puțină cantitate de ploaie?
11. Cînd cad cele mai abundente ploi în R. S. România?
12. Care sînt lunile de secetă în R. S. România?

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Clima R. S. României.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima, viața vegetală, animală și omenească a unei țări sau regiuni.

2. Crivățul, este un vînt puternic și rece care suflă iarna din Nord-Est, aducînd scăderea temperaturii, mai rar vara, aducînd un aer dogoritor.

Crivățul ia naștere din diferența de temperatură și presiune dintre părțile Nord-Estice ale Europei - Siberia - care au în timpul iernii temperaturi foarte scăzute și părțile de Sud Mediterane, care sînt cu mult mai calde. În R. S. România bate rece, înaintînd pînă în Munții Carpați, iar dincolo de Dunăre, pînă în Munții Balcani. Crivățul este considerat un vînt local.

Vîntul Mare este un vînt local care bate dinspre Munții Făgărașului spre Țara Oltului. Aerul mai rece de pe coastele de Nord ale Munților Făgăraș, coborînd spre Țara Oltului, unde aerul este mai cald, se încălzește pe măsură ce coboară, dînd astfel naștere acestui vînt care topește zăpada în cîteva zile.

Austrul, este un vînt local care bate mai ales în Sudul și Sud-Vestul R. S. România (Oltenia și Banat). Vara, bate mai ales secetos și este foarte păgubitor pentru culturi și cereale, iarna este bogat în ploaie și zăpadă.

Brizele Marine de zi și de noapte sînt tot vînturi locale care se nasc din deosebirea de temperatură dintre aerul de pe uscat și cel de pe mare, în timpul zilei și al nopții - noaptea, briza bate de la uscat spre mare, ziua de la mare spre uscat (Ziua aerul de uscat e mai cald iar cel de pe mare mai rece; noaptea, aerul de pe uscat e mai rece, iar cel de pe mare mai cald).

IV. Lectură

Cum va fi vremea în luna ianuarie?

În ultima perioadă de timp, aspectul vremii s-a îmbunătățit. Să nu uităm totuși că sîntem în plină iarnă și că acest aspect se poate schimba. Asupra viitoarei evoluții a vremii, tov. CONST. STOICA, șeful serviciului de prevedere a timpului de la Institutul Meteorologic, ne-a furnizat amănuntele necesare, potrivit prognozei efectuate de colectivul de meteorologi previzionişti din această secție.

-- Prima lună a anului 1966 - ne spune tov. C. Stoica - va fi ceva mai rece decît în mod normal. Precipitațiile vor fi mai mult sub formă de ninsoare și vor avea o frecvență mai mare în partea de sud și de răsărit a țării. Iată și cele mai caracteristice intervale ale acestei luni:

Între 1 și 5 ianuarie vremea va fi în general umedă și rece, mai ales în prima parte a intervalului. Se vor semnala ninsori temporare. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul estic. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, iar cele maxime între minus 6 și plus 4 grade. În a doua parte a intervalului se va produce ceață.

Între 6 și 12 ianuarie vremea va prezenta un aspect schimbător, cu precipitații slabe locale, mai ales în jumătatea de nord a țării. Vîntul va sufla slab pînă la potrivit predominînd din sectorul vestic. Temperatura va înregistra o ușoară creștere. Minimele vor fi cuprinse între plus un grad și minus 9 grade, iar maximele între minus 4 și plus 5 grade. Ceață și polei local.

Între 13 și 21 ianuarie vremea se va răci treptat. Cerul va fi variabil la început, apoi mai mult închis. Vor cădea ninsori frecvente mai ales în Moldova, Dobrogea și Bărăgan. Vîntul va predomina din sectorul nordic, cu intensitate potrivită. Minimele vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 6 și plus 4 grade.

Între 22 și 26 ianuarie vremea se va menține rece, mai ales noaptea. Cer variabil, cu înseninări persistente, ceea ce va determina ca nopțile să aibă caracter geros. Vînt slab. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 4 și minus 14 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 7 și plus 3 grade. Ceață și izolat chiciură.

Între 27 și 31 ianuarie vremea se va încălzi ușor, iar cerul va deveni noros. Vor cădea precipitații locale. Vântul va sufla potrivit din sectorul nordic. Minimele vor fi cuprinse între plus 2 și minus 8 grade, local mai coborâte, iar maximele între minus 4 și plus 6 grade.

Prezenta prognoză lunară are un caracter informativ, fiind indicat ca ea să fie urmărită cu prevederile elaborate pe perioade mai scurte, pînă la 3 zile.

Lecția IV

V. Poezie.

Primăvară rurală

Primăvara, fată mare
A sosit în sat la noi,
Ca un cântec de cimpoi
Intr-o zi de sărbătoare....
A picat azi dimineață-
Și abia intrată-n sat,
Șatul tot s-a deșteptat
În parfum de ismă creață!

Primăvara, fată mare
Vine-n fiecare an
În pantofi de magheran
Dăruiți de Sfântul Soare....
Și de-ndată ce-și arată
Fecioria-mprospătată
Toți, în jurul ei, fac roată!...
Toți copiii
Și bătrînii
Își umflă, la fel, plămînii
Și-și fac cruce de-așa fată -
Doctoriță fără plată....

Îi deschid ferestrele
Să le-alunge boalele
Și dihonă, din case....
O ridică-n osanale
Ca pe-o scară de mătase
Pînă-n ceru-al șaptelea....
Și-apoi,
O pornesc cu ea
Pe șosea,
Pînă la fîntînă-n vale
Ca s-o spele pe picioare,
Fiindcă-n fiecare an,
Cînd sosește-n sat, la noi,
În pantofi de magheran -
Primăvara, fată mare,
Toată-i plină de.....noroi!

I. Minulescu, Nu sînt ce par a fi, 1936.

Miezul iernei.

În păduri trăsnesc stejarii! E un ger amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce scîrție sub picioare.

Fumuri albe se ridică în văzduhul scînteios,
Ca înaltele coloane(-a) unui templu maiestos,
Și pe ele se așează bolta cerului senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de lumină.

O! tablou măreț, fantastic!....Mii de stele argintii
În nemărginitul templu ard ca vecinice făclii.
Munții sînt a lui altare, codrii organe sonoare
Unde crivățul pătrunde scoțînd note-ngrozitoare.

Totul e în neclintire, fără vieață, fără glas;
Nici un zbor în atmosferă, pe zăpadă nici un pas;
Dar ce văd?în raza lunii o fantasmă se arată.....
E un lîp ce se alungă după prada-î spăimîntată!

V. Alecsandri, Pasteluri, 1875.

Lecția IV

VI. Teme acasă.

Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Clima R. S. România.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima viața omului.

I. Populația Republicii Socialiste România

La 29 decembrie, 1930 R. S. România avea o populație de 14,280,729 de locuitori care trăiau pe o suprafață de aproximativ 300,000 kmp. Recensământul din 25 ianuarie 1948 arată că în R. S. România trăiau 15,872,624 de locuitori, iar recensământul din 21 februarie, 1956 arată un număr de 17,489,450 de locuitori, pe un teritoriu de 237,500 kmp.

Luînd în condiderare faptul că populația R. S. România crește cu aproximativ 200,000 - 250,000 de suflete anual,

Lecția V

s-a calculat că în anul 1962, Republica Socialistă România, ar avea o populație de aproximativ 18,680,721 de suflete. Astăzi, în anul 1966, se crede că populația R. S. România trece de 19,000,000 de locuitori. R. S. România este al optulea stat din Europa ca număr de locuitori.

Densitatea populației. Recensământul din 1930 a arătat 60,1 persoane locuind pe kmp, în anul 1948, numărul locuitorilor la kmp se ridică la 66,8, în anul 1956, la 73,6 iar în anul 1962, la 78,7 de locuitori pe kmp.

Remarcăm de asemenea că în anul 1930, 21,4% din populația României locuia în orașe în timp ce 78,6% locuia în mediul rural. În anul 1962, găsim că 32,3% din locuitorii României locuiesc în mediul urban, în timp ce numărul locuitorilor locuind în mediul rural scade la 67,3%. Faptul acesta se datorește într-o mare măsură industrializării țării, în special în anii după războiul al doilea mondial.

Natalitatea. Înainte de războiul al doilea mondial, România era în fruntea statelor Europene cu 37,6 nașteri la 1000 de locuitori. În comparație, Statele Unite aveau în perioada aceasta 22,8 nașteri la 1000 de locuitori.

În anul 1950, natalitatea a căzut la 26,2 nașteri la 1000 de persoane iar în anul 1962, la 16,2 nașteri la 1000 de persoane. În comparație, în Statele Unite s-au înregistrat în anul 1962, 22,4 nașteri la 1000 de persoane.

Mortalitatea. Din nefericire, înainte de războiul al doilea mondial, România era în fruntea țărilor europene, cu o mortalitate de 24,1 la 1000 de locuitori. După războiul al doilea mondial, situația s-a îmbunătățit într-un mod considerabil. În anul 1962, mortalitatea în Republica Socialistă România a fost redusă la 9,2 la 1000 de locuitori. În perioada 1948 - 1958, mortalitatea infantilă a fost redusă de la 14,3% la 1000 de nașteri vii, la mai puțin de 7% la 1000 de nașteri vii, o reducere de peste 52,5%.

Poporul român. Majoritatea poporului român - 67,3% - sînt țărani a căror ocupație principală este agricultura. Un popor de plugari, care-și iubește pămîntul de care se simte legat din străbuni, pe care-l muncește cu drag, din zorii zilei pînă noaptea tîrziu și care se bucură cînd pămîntul îi dă rod bogat. Românul se distinge prin bunătate, demnitate și sociabilitate; se simte onorat că-i calci pragul casei și e bucuros să te poată primi cît mai bine. Țăranul român este pașnic și religios, are o bogată imaginație, dovadă poveștile, care sînt totodată și o comoară de folclor. Țăranul român posedă de asemenea un adînc spirit de observație în timp ce țărâna română posedă un deosebit simț artistic care a stîrnit admirația tuturor celor care au vizitat România.

Locuitori de altă origine. Nu există un singur stat pe suprafața pămîntului, ai cărui locuitori să fie toți de un

Lecția V

singur neam. Conform datelor publicate în urma recensământului din 21 februarie, 1956, dintr-un total de 17,489,450 locuitori, în Republica Socialistă România, 14,996,114 locuitori erau de origine română iar 2,493,328 erau de altă origine etnică.

Ungurii sau Maghiarii. Cei mai numeroși locuitori de altă origine etnică sînt Ungurii, care numără 1,587,675 de suflete, aproximativ 8% din populația totală a R. S. România. Majoritatea locuiesc în Transilvania în raioanele: Cluj, Sălaj, Bihor, Mureș, Trei-Scaune și Odorhei. Intrucît marea majoritate sînt concentrați în Transilvania de Sud-Est, Republica Socialistă România a creat o „Regiune Autonomă Maghiară” cu capitala la Tîrgu-Mureș pentru a da posibilitatea locuitorilor de origine etnică maghiară să se dezvolte într-un spirit național, să-și mențină limba, cultura și tradițiile lor.

Germanii. Germanii din Republica Socialistă România, numără cam 384,708 suflete. Germanii din Transilvania sînt cunoscuți sub numele de Sași, iar cei din Banat sub numele de Șvabi. Sașii au fost colonizați în Transilvania după anul 1241 iar Șvabii mult mai tîrziu, în secolul al 18-lea. În Transilvania, majoritatea locuitorilor de origine etnică germană locuiesc în jurul orașelor: Brașov (Kronstadt), Sibiu (Hermanstadt), Sighișoara, Mediaș, Bistrița, Cluj și Sebeș. În Banat, Șvabii locuiesc în jurul orașului Timișoara.

Evreii. În Republica Socialistă România locuiesc aproximativ 146,264 de evrei. Majoritatea locuiesc în orașele principale ale țării și se ocupă cu negoțul. Mulți sînt liber profesioniști sau lucrează în industrie. În urma războiului al doilea mondial, mulți au emigrat în Israel. În ultimii ani însă, regimul comunist de la București caută să împiedice emigrația evreilor români în Israel.

Țigani, sînt în număr de 104,216 suflete. Se crede că au venit din India și sînt răspîndiți pe tot cuprinsul țării. Unii s-au așezat în sate, alții continuă să ducă o viață nomadă, locuind în corturi. Pînă în anul 1861, majoritatea au fost robi pe moșiile boierilor români cînd au fost eliberați de domnitorul Alexandru Ion Cuza.

Ucrainienii, în număr de 60,479, locuiesc în regiunea de Nord a Republicii Socialiste România, în Bucovina și Maramureș.

Sîrbii, Croații și Slovenii, în număr de 46,517 locuiesc în cîmpia Banatului, unde-i găsim amestecați cu români și cu alte neamuri, dar și în sate compacte, locuite numai de ei. Cei mai mulți se ocupă cu agricultura.

Tătarii, în număr de 20,469, locuiesc mai ales în Dobrogea.

Turcii, în număr de 14,329, de asemenea locuiesc mai ales în Dobrogea, unde lucrează pămîntul sau sînt negustori

Lecția V

de articole orientale. Foarte mulți au emigrat în Turcia după războiul al doilea mondial.

Bulgarii, în număr de 12,040, locuiesc mai ales în Dobrogea și în jurul orașului București unde se ocupă cu grădinăritul și creșterea zarzavaturilor.

În Republica Socialistă România mai găsim, într-un număr redus: Cehi (11,821), Greци, Polonezi, Albanezi și Armeni.

II. Întrebări:

1. Câți locuitori avea România la 29 decembrie, 1930?
2. Câți locuitori avea R. S. România la 21 februarie, 1956?
3. Care era densitatea populației în R. S. România pe kmp în anul 1962?
4. Este natalitatea în creștere în R. S. România?
5. A reușit R. S. România să reducă mortalitatea infantilă după războiul al doilea mondial?
6. Aproximativ, câți la sută din locuitorii R. S. România se ocupă cu agricultura?
7. Dă, te rog, unele caracteristici ale țăranului român.
8. Care sînt cei mai numeroși locuitori de origine etnică străină din R. S. România?
9. În care regiune sînt concentrați majoritatea ungurilor din R. S. România?
10. În care regiune sînt concentrați majoritatea sașilor din R. S. România? Dar șvabii?
11. Aproximativ câți țigani locuiesc în R. S. România și de unde se crede că au venit?
12. Ce alte naționalități mai trăiesc în R. S. România?

Lecția V

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Populația R. S. România.
- b. Populația Statelor Unite.
- c. Problemele prezentate de minorități într-un stat modern.
- d. Cauzele care-i determină pe locuitorii unei țări să emigreze.

2. Oameni reprezentativi, Moldoveni, Munteni și Ardeleani.

Cu tot caracterul unitar al limbii și al firii poporului român, se pot totuși deosebi oarecare nuanțe după situația geografică, după neamurile cu care a venit în contact și după împrejurările istorice.

Moldoveanul dintre Carpați și Nistru, cu fața mai lungăreață, părul mai deschis și culoarea ochilor mai albastrie, este mai blajin, mai domol la mișcări ca și la judecată. Ascultă zece vorbe pînă ce dă un răspuns. Crezi că e adormit și deodată scoate cuvinte care te pătrund, fie ca adîncă înțelepciune, matură judecată ori fină ironie. „Cum va vrea Dumnezeu,” la el e mai înrădăcinat; expus năvălirilor, a avut mai multe de suferit; de aceea e mai bănuitor, mai neîncrezător, dar odată pătrunzînd intențiile, nu e nimeni mai prietenos și credincios decît Moldoveanul....

Nu cunoaște violența, căci prea mult a suferit și el. E modest, uneori cu aparență de umilință, care acoperă însă omenia.

Munteanul, e cu fața mai rotundă, cu părul și ochii mai negri, are alte însușiri. Munteanul este mai vioiu, mai iute la vorbă și mișcări, mai aspru la căutătură (privire). Nu este așa de primitiv ca Moldoveanul. Mai puțin răbdător, repede reacționează. Muntenii sînt mai întreprinzători, mai energici, mai perseverenți; cei din Oltenia, negustori vestiți.

Ardeleanul, cu caractere fizice mai apropiate de cele ale trunchiului etnic depărtat, posedă și unele caractere sufletești deosebite. Condițiunile istorice în care a trăit sînt cu totul altele. Un mileniu de asuprire, bănuire, urmărire, schimbă structura sufletească...Cuvîntul și acțiunea trebuiesc cîntărite, căci altfel pot avea urmări dureroase. Spontaneitatea poate fi periculoasă. Dimpotrivă,

chibzuirea minuțioasă a lucrurilor e necesară, spre a găsi momentul oportun pentru reacțiune, cu folos. Imprejurările locale fiind nefavorabile, pribegia este o scăpare. Nici o ramură etnică n-a dat atîția emigranți, fie în „țară”, fie peste Ocean, în Statele Unite, a căror energie ancestrală s-a arătat oriunde au poposit și în orice direcție au activat.

Slabele diferențe dialectale nu schimbă întru nimic fondul comun lingvistic, același pretutindeni unde se întînesc Români. Nuanțele de temperament, urmarea firească a condițiunilor locale din mediu, nu știrbesc nicidecum unitatea firii Romînului și a complexului de însușiri atît de prețioase pentru dezvoltarea neamului. Dimpotrivă. Diversitatea locală scoate în relief calități care se împlinesc. Energica activitate a Ardeleanului, vioiciunea Munteanului, înclinarea spre adîncă gîndire a Moldoveanului, se împletesc într-un tot, care dă caracterul fundamental etnic al Romînului.

Casă de lemn din Maramureș.

Lecția V

IV. Lectură.

Scade sporul natural al populației în R.S.R.

În prezent, în țările din spatele cortinei de fier, există o scădere masivă a sporului natural al populației. În unele țări se pot constata chiar stări deficitare. Din nenorocire, țara noastră nu face excepție. În 1955, sporul anual a fost de 275.329 de suflete, deci de cca. 15.9 la mie de locuitori. De atunci încolo, scăderea a fost continuă, excedentul ajungând astfel în 1962 la 129.556 suflete, adică la cca. 7 la mie, deci la mai puțin de jumătate și scăderea este astfel catastrofală.

Ceeace este însă și mai uluitor, este că nici regimul și nici presa nu s-au ocupat de această deficiență -- care ar trebui să fie discutată sub toate aspectele -- dovedind astfel, încă o dată, lipsa lor de răspundere. Faptul că în alte țări "tovărășești" situația este și mai rea, este o consolare prea ieftină. Cauza hotărâtoare -- în afară de transformarea socială forțată -- trebuie căutată în condițiile generale de mizerie morală și materială, în care trăiește populația țării. Aceasta, aduce cu sine și creșterea divorțurilor -- cu 20% între 1961-1962. Apoi lipsa de locuințe, numărul mare de femei angajate în lucru, salariile reduse, în sfârșit lipsa de alimente -- mergând chiar și până la lipsa de pâine, precum și scumpetea generală a vieții, sînt unele din cauzele acestei grave situațiuni. Toate acestea fac ca întemeierea unei familii, educația și întreținerea copiilor în condițiuni omenești să fie aproape imposibilă.

Se știe că, în afară de activiste, eleve și studente la practică, astăzi sînt peste un milion de femei salariate. În general, participarea lor se ridică la aproape 30% în toate activitățile R.S.R.-ului și constituie o parte integrantă din toate ramurile de activitate. Însă femeile nu o fac din plăcere. O fac din necesitatea de a susține familia sau propria lor viață. Ele sînt obligate deci ca, pe lîngă îndatoririle de soție, mamă și de gospodină, să alerge la birou și să stea la coadă după alimente.

Numai gîndindu-te la condițiile în care o femeie-mamă este constrînsă să-și îndeplinească toate aceste îndatoriri, vezi cum femeia este îndemnată să recurgă la avort, cu atît mai mult cu cît legea comunistă ușurează într-atît această operație, încît se pune întrebarea dacă nu pe această cale malthusiană caută regimul să obțină bunăstarea și prosperitatea promise de 20 de ani, dar nerealizate.

Cu instinctul de mamă înnăscut și cultivat pînă în ultimul cătun, nu încapе îndoiala că femeile române sînt gata să meargă, ca și în trecut, pînă la limita puterii și sacrificiului de sine pentru a nu renunța la rolul lor firesc de mamă. Nu trebuie dusă vina nici asupra doctorilor. Prin intervenția lor, ei doar înlesnesc ieșirea din zbuciumul adînc, mistuitor, între răspunderea ce o simte mama față de copilul ei și o nădejde îndrăgită ce pierе în nearticulata acuzație a sistemului comunist. Vina rămîne asupra comunismului și perseverenței condițiunilor istovitoare de mizerie morală și materială pe care, orice ar face femeea, nu le poate schimba și față de care nu poate reacționa decît cu abnegațiune, pentru a cruța astfel viitoarei odrasle propriile ei experiențe tragice. Adevărul este că adversitățile fără sfîrșit ale traiului sub reperiști au clătinat pînă și instinctele de mamă ale femeilor noastre, care își redefinesc rolul într-un ritm mai înalt, ce scapă controlului uzurpatorilor. Româncele nu mai vor să aducă noi sclavi pe lume.

Adevăratul barometru al vieții unui popor nu este statistica meșteșugită, instituțională în R.S.R. La poporul nostru, cu un procent tradițional ridicat de spor de nașteri natural, barometrul traiului și al bucuriei vieții îl prezintă în mod impresionant stagnarea natalității sau scăderea sporului natural al populațiunii.

Lecția V

V. Poezie.

DOINA

Dela Nistru pân-la Tisa
Tot Românul plânsu-mi-s-a
Că nu mai poate străbate
De-atâta străinătate.
Din Hotin și pân-la Mare
Vin Muscalii de-a călare,
Dela Mare la Hotin
Mereu calea ne-o așin;
Din Boian la Vatra Dornii
A umplut omida cornii
Și străinul te tot paște
De nu te mai poți cunoaște.
Sus la munte, jos pe vale
Și-au făcut dușmanii cale,
Din Sătmar până-n Săcele
Numai vaduri ca acele.
Vai de biet Român săracul!
Indărăt tot dă ca racul,
Nici îi merge, nici se-ndeamnă,
Nici îi este toamna toamnă,
Nici e vară vara lui
Și-i străin în țara lui.
Dela Turnu-n Dorohoiu
Curg dușmanii în puhoiu
Și s-așează pe la noi;
Și cum vin cu drum de fier,
Toate cântecele pier;
Sboară păsările toate
De neagra străinătate:
Numai umbra spinului
La ușa creștinului.
Iși desbracă țara sânul,
Codrul -- frate cu Românul --
De secure se tot pleacă
Și izvoarele îi sacă --
Sărac în țară săracă!
Cine-au îndrăgit străinii
Mînca-i-ar inima cîimii
Mînca-i-ar casa pustia,
Și neamul nemernicia!

Stefane Măria Ta,
Tu la Putna nu mai sta,

DOINA (continued)

Las-Arhimandritului
Toată grija schitului,
Lasă grija Sfinților,
In sama părinților,
Clopotele să le tragă
Ziua-ntreaga, noaptea-ntreagă,
Doar s-a-ndura Dumnezeu,
Că să-ți mântui neamul tău!
Tu te-nalță din mormânt,
Să te-aud din corn sunând
Și Moldova adunând.
De-i suna din corn odată,
Ai s-aduni Moldova toată;
De-i suna de două ori,
Îți vin codri-n ajutor,
De-i suna a treia oară,
Toți dușmanii or să piară
Din hotare în hotare...
Indrăgi-i-ar ciorile
Și spânzurătorile!

M. Eminescu (1850-1889).

Lecția V

VI. Populația pe medii.

A	Numărul populației		În procente față de total		
	Total	Urban	Rural	Urban	Rural
	1	2	3	4	5
29 decembrie 1930 ¹	14.280,729	3,051,253	11,229,476	21,4%	78,6%
25 ianuarie 1948 ¹	15,872,624	3,713,139	12,159,485	23,4%	76,6%
21 februarie 1956 ¹	17,489,450	5,474,264	12,015,186	31,3%	68,7%
1 iulie 1957 ²	17,829,327	5,619,717	12,209,610	31,5%	68,5%
1 iulie 1958 ²	18,055,948	5,725,550	12,330,398	31,7%	68,3%
1 iulie 1959 ²	18,225,830	5,810,824	12,415,006	31,9%	68,1%
1 iulie 1960 ²	18,403,414	5,912,011	12,491,403	32,1%	67,9%
1 iulie 1961 ²	18,566,932	6,030,366	12,536,566	32,5%	67,5%
1 iulie 1962 ²	18,680,721	6,109,941	12,570,780	32,3%	67,3%

¹Recensămînt.

²Date calculate.

VII. Densitatea populației pe regiuni.

Numărul populației pe kmp la:

A	29 decembrie 1930 ¹	25 ianuarie 1948 ¹	21 februarie 1956 ¹	1 iulie 1962 ²
	1	2	3	4
R. S. R.	60,1	66,8	73,6	78,7
Regiunea Argeș.....	58,1	66,7	70,9	74,9
Regiunea Bacău.....	53,4	60,0	72,0	81,2
Regiunea Banat.....	54,1	54,6	54,9	56,7
Regiunea Brașov....	51,4	56,4	65,1	69,7
Regiunea București.	61,9	73,5	78,7	81,9
-inclusiv orașul B.	92,1	122,3	135,3	141,3
Regiunea Cluj.....	58,9	63,1	68,6	72,0
Regiunea Crișana...	65,5	66,0	69,3	71,4
Regiunea Dobrogea..	24,4	26,5	30,7	33,1
-inclusiv orașul C	28,2	31,8	37,5	41,5
Regiunea Galați....	60,6	66,3	74,7	81,8
Regiunea Hunedoara.	45,7	45,0	52,1	58,8
Regiunea Iași.....	68,0	71,2	84,2	93,7
Regiunea Maramureș.	59,5	61,1	67,9	73,7
Regiunea Mureș-				
Autonomă Maghiară.	53,8	57,4	62,7	66,1
Regiunea Oltenia...	63,5	71,8	74,1	77,2
Regiunea Ploiești..	80,3	93,4	103,0	110,7
Regiunea Suceava...	58,8	58,8	66,6	72,3
Orașul București...	728,6	1151,9	1331,4	1396,3
Orașul Constanța...	455,1	185,0	237,3	284,4

¹Recensămînt.²Date calculate.

IX. Populația după limba maternă, la recensământul din 21 februarie 1956.

	Total	Română	Maghiară	Germană	Ucraineană Ruteană Huțană	Țigănească		
RSR 1930	14,280,729	11,380,137	1,552,563	636,144	44,678	89,989		
1956	17,489,450	15,080,686	1,653,700	395,374	68,252	66,882		
61	Rusă	Idiș	Tatară	Slovacă	Turcă	Bulgară	Cehă	Alte limbi
	Sîrbă							
	Croată							
	Slovenă							
	71,661	259,812	42,945	42,425	---	63,510	---	69,669
	45,029	34,337	20,574	18,935	14,228	13,189	6,196	29,011

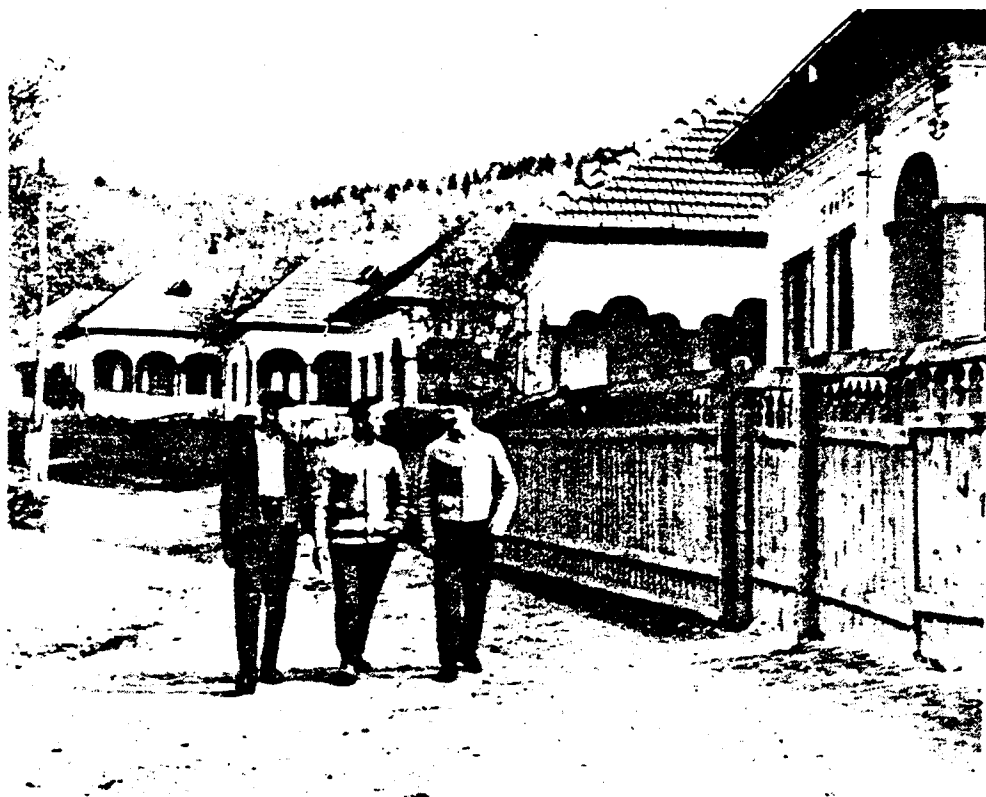
Lecția V

X. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:

- a. Populația Republicii Socialiste România.
- b. Populația Statelor Unite.
- c. Minoritățile din Republica Socialistă România.

2. Vă rog să faceți o hartă a Republicii Socialiste România pe care să indicați regiunile locuite de locuitorii de altă origină etnică decât cea română.

I. Sate și orașe în R. S. România

Din cei 18,680,721 de locuitori ai Republicii Socialiste România, la 1 iulie, 1962, 6,109,941 sau 32,3% locuiau în 353 de orașe și localități asimilate urbanului, iar 12,570,780 sau 67,3%, locuiau în mediul rural în 4,101 sate sau comune.

Majoritatea locuitorilor din Republica Socialistă România (67,3%) ocupându-se cu agricultura locuiesc în cătune și sate.

Lecția VI

Cătunul, din punct de vedere administrativ, nu poate avea decît un număr de 100 de locuitori. Mai puține în ținuturile de cîmpie, cătunul se întîlnește mai des în regiunile de munte sau de deal; locuitorii unui cătun sînt de obicei înrudiți prin legături de familie.

În Republica Socialistă România, asemenea grupări de așezări umane se găsesc mai ales în Munții Apuseni, în Maramureș și în Bucegi unde forma dominantă de pămînt e muntele și diferența de naționalitate a locuitorilor îi silește pe locuitori să traiască în grupe mici.

Din punct de vedere administrativ, cătunul depinde de autoritățile satului.

Satul. Cînd grupările de locuințe omenești sînt mai numeroase, atunci avem tipul de așezare cunoscut sub numele de sat. În Republica Socialistă România, mediul geografic a determinat crearea mai multor feluri de sate; ele sînt răspîndite pe toată întinderea țării, prezentînd diferite aspecte după regiuni.

Satul împrăștiat sau risipit, care se întîlnește la munte unde fața pămîntului este neregulată, unde fiecare om își clădește casa unde poate. În Republica Socialistă România, găsim astfel de sate între rîurile Mureș și Someș, în munții Bihorului, în munții Metalici și în Bucovina. Aceste sate se întind de-a-lungul unei văi, sau pe munți. Casele sînt construite din bîrne de lemn.

Satul răsfirat, este caracteristic regiunilor de dealuri, în care predomină livezile, podgoriile și ogoarele de porumb. Satul răsfirat nu este altceva decît rezultatul sudării cătunelor care se găsesc în lungul unei singure linii. Unele sate răsfirate au o lungime de 3 - 4 km. Asemenea sate se întîlnesc în subcarpații Munteniei și în Nordul Moldovei, din regiunea dealurilor.

Satul strîns sau adunat este satul în care casele sînt apropiate unele de altele și este caracteristic regiunilor de șes. În mijlocul unui astfel de sat este de obicei o piață unde se găsesc școala, primăria și biserica.

În general, înainte de primul război mondial, în România casele se acopereau cu paie, care țin răcoare vara și cald iarna. Pereții caselor erau făcuți din lemn, pămînt bătut sau din cărămizi; astăzi pereții caselor se fac din zid și sînt acoperite cu țigle și uneori cu tablă galvanizată.

Orașele României. În comparație cu celelalte țări europene, Republica Socialistă România are un număr relativ mic de orașe (353) și acestea cu o populație nu prea numeroasă.

Astfel, orașul București, capitala țării, este singurul oraș care depășește un milion de locuitori, și numai 11 orașe din România au o populație care depășește 100.000 locuitori.

Clasificarea orașelor. Se poate face o clasificare a orașelor ținând seama de funcțiunile lor caracteristice pe care le are de îndeplinit.

Orașele industriale care și-au făcut apariția în jurul minelor de cărbuni, de fier, și a sondelor de petrol, a căror materii prime dau naștere la tot felul de produse fabricate. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Reșița, Petroșeni, Ploiești, etc.

Orașele balneare dezvoltate împrejurul izvoarelor de apă minerale. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Tușnad, Sovata, Malnaș Băi, Căciulata, Băile Olănești, Vatra Dornei, Sărata, Amara, Covasna, etc.

Orașele climaterice, orașe noi dezvoltate în legătură cu turismul și cu sporturile. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Mamaia, Agigea, Eforie, Poiana Brașov, Stîna de Vale, etc.

Orașele fortărețe, astăzi pe cale de dispariție, chemate să apere, prin întărițurile lor, ținutul în care se găsesc. În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Făgăraș, Brașov, Sibiu, Hunedoara, Sighișoara, etc. O întreagă serie de orașe fortărețe de-a-lungul râului Nistru ca: Soroca, Hotin, Cetatea Albă, etc., sînt astăzi sub dominație rusească.

Orașele porturi, născute la țărmurile mării (porturi maritime) sau pe marginea fluviilor navigabile (porturi fluviale). În Republica Socialistă România astfel de orașe sînt: Constanța, Sulina, Turnu Severin, Giurgiu, Brăila, Galați, Tulcea, etc.

Lecția VI

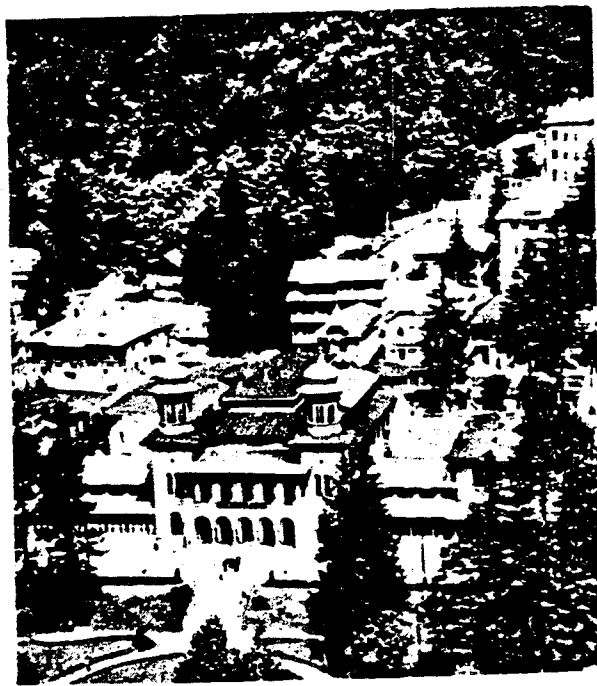
Dacă ținem seama de așezarea lor, putem face următoarea clasificare a orașelor din Republica Socialistă România:

1. Orașe născute în dreptul trecătorilor, unul la un capăt, altul la celălalt capăt: Orșova - Turnu Severin, Tîrgu Jiu - Hațeg, Rîmnicul Vîlcea - Sibiu, Cîmpulung - Brașov, Tîrgu Ocna-Miercurea Ciuc, etc.

2. Orașe născute la limita între două regiuni fizice deosebite cu bogății deosebite (munte și deal, deal și cîmpie): Tîrgu-Jiu, Rîmnicul Vîlcea, Pitești, Ploiești, Buzău, etc.

3. Orașe născute în regiunile agricole: Craiova, București, Botoșani, Dorohoi, Satu-Mare, Oradea-Mare, Timișoara, etc.

4. Orașe născute de-a-lungul apelor: Orșova, Turnu Severin, Calafat, Turnu Măgurele, Giurgiu, Călărași, Brăila, Galați, Tulcea, Sulina, Constanța, etc.

Băile Herculane.

II. Întrebări:

1. Cîte orașe și localități asimilate urbanului are R. S. România?
2. Cîte sate și comune are R. S. România?
3. Din punct de vedere administrativ, câți locuitori are un cătun?
4. Descrie un sat împrăștiat sau risipit.
5. Descrie un sat răsfirat.
6. Descrie un sat strîns sau adunat.
7. Cîte orașe din R. S. România au o populație de peste 100.000 locuitori?
8. Care sînt cele mai importante orașe industriale din R. S. România?
9. Care sînt cele mai importante orașe porturi din R. S. România?
10. Ce este un oraș climateric?
11. Ce este un oraș balnear?
12. Ce este un oraș fortăreață?

Lecția VI

III. Teme pentru ora de aplicație.

1. Teme pentru discuții libere.

- a. Cum se naște un sat, târg, oraș etc.
- b. Orașele mai importante din lume.
- c. Rolul economic pe care îl joacă un oraș ca New York-ul în viața economică americană.
- d. Cum au luat naștere orașele din Vestul Statelor Unite.

2. Așezări izolate în Republica Socialistă România.

În Republica Socialistă România, cele mai însemnate așezări izolate sînt: stîna, sălașul și cherhanaua.

Stîna. Ținuturile înalte din zona pășunilor alpine au atras întotdeauna o populație importantă care devine constantă în timpul verii: aceștia sînt ciobanii cu turmele lor de oi, care au jucat un rol dintre cele mai însemnate în trecutul istoric al poporului român.

De obicei, o stîna e alcătuită din trei încăperi: odaia stăpînilor, fierbătoarea și celarul.

Odaia stăpînilor este camera în care locuiesc ciobanii.

Fierbătoarea este încăperea în care se fierbe laptele, iar.

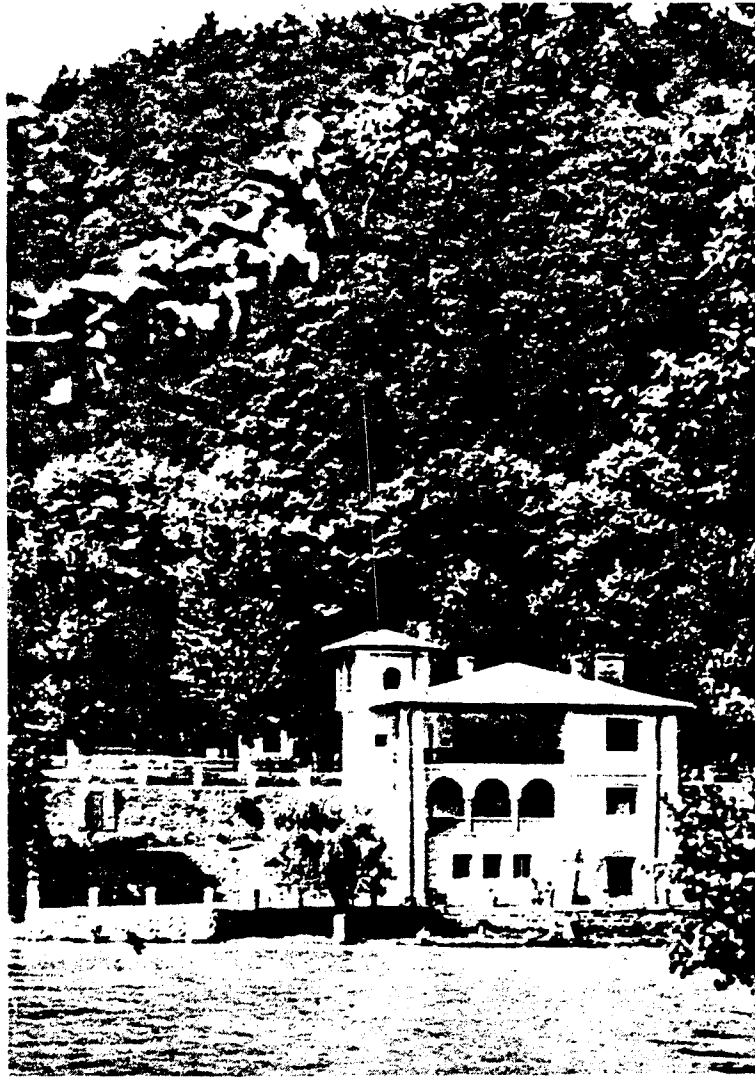
Celarul este încăperea în care se păstrează produsele lactice. În apropierea stîinii se află strunga, prin care trec oile la muls, iar lîngă strungă se găsește comarnicul, în care se mulg oile. O stîna este de obicei construită din trunchiuri de copaci și acoperită cu șindrilă.

Sălașul. În Munții Apuseni și prin Maramureș în Carpații Sudici, și uneori în Cîmpia Tisei, se găsesc așezări izolate în mijlocul fînețelor și a ogoarelor care se găsesc la distanțe mari de sat. Acestea sînt sălașurile în care locuiesc păzitorii vitelor aduse pentru iernat, la locul de păstrare a fînului.

Cherhanaua este adăpostul sau locuința izolată de pe marginea unei ape (baltă, lac, fluviu) ridicată pentru pescari într-un loc mai favorabil pescuitului, după cum stînele sînt pentru ciobani. Uneori cherhanalele sînt niște simple colibe de stuf sau păpuriș, în care se păstrează peștele prins, altele devine o adevărată fabrică, cum sînt,

spre exemplu, cherhanalele din delta Dunării, care au o mulțime de instalații pentru păstrarea peștelui proaspăt sau pentru prepararea lui (sărat, afumat, etc).

Tot în categoria așezărilor izolate, mai pot fi menționate: conacul, hanul, pichetul de grăniceri de la frontieră, farul de la țărmul mării, cantonul așezat de-a-lungul căii ferate precum și casele de adăpost din munți.

Călimănești.

IV. Lectură.

Vîlcovul, o Veneție rustică în Delta Dunării.

....Înaintezi pe o stradă largă, cu trotuare de scînduri suspendate pe stîlpi, dovadă că și aici, lîngă mare, Dunărea tot poate să inunde străzile. Case curate, scunde dar încă-pătoare, se înșiră deoparte și de alta. Hotel nu există în Vîlcov. S-a proiectat unul mare, dar sondagiile au întîlnit un sol prea moale ca să poată susține o clădire grea. De aceea Oficiul Național de Turism a ancorat un vapor în Vîlcov care servește drept hotel turiștilor care vizitează orașul.

Unii turiști înșă, preferă să locuiască în casele lipovenilor care sînt curate și suficient mobilate. Lipovenii sînt primitivi, dar își prețuiesc cam scump serviciile. O masă bună, în casă particulară, te costă ca și la un restaurant din București. Sînt și cîteva hanuri unde poți avea ciorbă și friptură de pește, cu un vin care înveselește repede, și unde ai prilej să asculți coruri rusești și să privești dansuri rusești executate numai de tineri flăcăi, singuri sau cîte doi.

Imediat după sosire, îți poți da seama de marea originalitate a Vîlcovului. Strada pe care mergi este întrețaiată de numeroase canale mari și mici. Pe cele mari le treci peste poduri înalte și curbate, ca Rialto din Veneția. Pe sub aceste poduri pot trece bărci mari. Dar sînt și canale mici, acoperite în dreptul străzilor de punți joase, pe sub care la nevoie poate trece o flotilă de rațe, dar nu o barcă. Și totuși bărci negre se văd pretutindeni pe aceste canale. Dăsigur circulația se face prin transbordare sau prin ridicarea punții.

Toate canalele orașului Vîlcov pornesc dintr-un fel de „Canal Grande”, Belgarodski, pe care se află cherhanalele Statului, niște magazii care nu au nimic impozant, deși reprezintă capitala icrelor negre în România.

Este riscat să compari Vîlcovul cu Veneția. Evident. Veneția cu palatele sale de marmoră, cu trecutul său de splendoare și cu monumentele sale de artă, este cu totul altceva. Acum, dar nu la început. Cînd în secolul al V-lea, Veneții, speriați de năvălirea lui Atila, s-au refugiat în mlaștinile Adriaticei, satul de pescari care s-a născut acolo, trebuie să fi fost mai urît decît Vîlcovul,

căci lagunele sărate nu au avut niciodată exuberanța de vegetație a Deltei României. Vîlcovul nu este decît o Veneție născută cu 12 secole mai târziu. E o Veneție rustică, plină de surprinderi, de o vegetație admirabilă, neavînd nimic din solemnitatea și melancolia unei cetăți milenare. Așa cum este, Vîlcovul merită să fie văzut.

Lecția VI

V. Poezie.

ÎN SATU-N CARE M-AM NĂSCUT...

În satu-n care m-am născut
Și primii ani i-am petrecut
Ăcolo-i toată lumea mea
Și inima și viața mea
În satu-n care m-am născut.
Aștept o zi mai fericită
Să văd căsuța cu pridvor
Și cărăruia însoțită
Ce se pierdea înspre izvor
De-atuncea ani și ani dearîndul
Uitarea-ncet s-a așternut
Dar astăzi iar mă duce gîndul
În satu-n care m-am născut.

Dar satu-n care m-am născut
Acum de jale-i străbătut
Nu se aud privighetori
Nu sînt nici hori
Și nici viori
În satu-n care m-am născut.
Acolo azi e toamnă rece
Și plouă, plouă tot mereu
Sînt lacrimi care n-au să sece
Cît o fi toamnă-n satul meu
Dar va veni o primăvară
Cum a venit și în trecut
Și-am să mă-ntorc acolo iară
În satu-n care m-am născut.

V. Vasilache

Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației, la 1 iulie 1962.

	Numărul orașelor și comunelor.	Numărul populației.
Mediul urban.		
Orașe și localități asimilate urbanului	353	6,109,941
Sub 3000 locuitori	52	107,691
3000 - 4,999 locuitori	85	339,380
5000 - 9,999 locuitori	95	663,843
10000 - 24,999 locuitori	83	1,311,490
25000 - 49,999 locuitori	19	634,165
50000 - 99,999 locuitori	7	448,445
100,000 - 200,000 locuitori	11	1,378,894
Orașul București	1	1,226,033

Mediul rural

Comune	4,101	12,570,780
Sub 1,000 locuitori	48	20,294
1000 - 1,999 locuitori	861	1,395,092
2000 - 4,999 locuitori	2,809	8,766,589
5000 - 9,999 locuitori	376	2,287,003
10000 - locuitori și peste	7	81,802

Lecția VI

Orașele cu peste 20,000 locuitori, la 1 iulie 1962.

	Fără orașele și comunele in- cluse în teri- toriu administrativ actual al orașului.	Cu orașele și comunele incluse în teritoriul administrativ actual al orașului.
București.....	1,226,033	1,354,431
Cluj.....	164,933	202,676
Timișoara	147,738	165,104
Brașov.....	131,172	224,794
Ploiești	129,222	168,224
Iași	124,853	157,114
Constanța	117,079	150,736
Brăila	116,364	120,065
Craiova	115,706	136,622
Arad	113,730	123,865
Galați	109,657	109,657
Oradea	109,209	121,294
Sibiu	99,318	99,318
Tîrgu-Mureș.....	72,853	88,919
Bacău	64,130	74,311
Satu-mare	62,642	62,642
Buzău	53,169	78,304
Hunedoara	51,911	82,881
Pitești	46,942	65,187
Reșița	46,475	110,059
Baia-Mare	44,422	86,377
Mediaș	39,361	39,361
Turda	38,334	62,366
Piatra-Neamț	37,849	47,837
Bîrlad	36,222	47,464
Turnu-Severin	36,080	36,080
Giurgiu	34,651	51,323
Roman	33,767	44,824
Lugoj	31,953	31,953
Botoșani	31,335	46,863
Focșani	31,134	36,495
Tulcea	29,223	29,223
Călărași	28,419	28,419
Tîrgoviște	27,585	46,336
Sighet	26,927	26,927
Tecuci	26,860	26,860

Tîrgu-Jiu	24,563	24,563
Suceava	23,603	60,947
Bistrița	23,302	23,302
Sighișoara	23,178	23,178
Medgidia	22,985	22,985
Dej	22,654	22,654
Cîmpulung-Muscel	22,137	22,137
Rîmnicu-Vîlcea	21,746	21,746
Rîmnicu-Sărat	21,728	21,728
Deva	21,281	38,911
Cîmpina	20,754	20,754
Alexandria	20,922	20,922
Reghin	20,582	20,582
Caracal	20,128	20,128
Făgăraș	20,095	20,095
Petroșeni	29,695	130,212 ¹

¹inclusiv orașele: Lupeni cu 31,282 locuitori, Petrila cu 26,413 locuitori și Vulcan cu 21,908 locuitori.

Lecția VI

VI. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:
 - a. Primele așezări omenești din Statele Unite.
 - b. Un oraș important din punct de vedere istoric în Statele Unite.
 - c. Satele și orașele din Republica Socialistă România.
 - d. De ce mi-ar plăcea să trăiesc într-un sat mic.
 - e. De ce mi-ar plăcea să trăiesc într-un oraș mare.

2. Pe o hartă a Republicii Socialiste România, vă rog să arătați orașele mai importante - cele cu o populație de peste 100,000 de locuitori.

I. Bogățiile R. S. România (I).

Geografia economică studiază producția unei țări (vegetală, animală și minerală), industria țării (munca de prelucrare a materiilor prime), căile de comunicații, care permit împrăștierea acestor bogății și comercializarea lor.

Republica Socialistă România este o țară cu o bogată și variată producție agricolă și exporturile ei joacă un rol important în economia europeană.

Cu mai puține animale ca în trecut, datorită în special mecanizării agriculturii, Republica Socialistă România are totuși un important disponibil pentru exportul de carne și alte produse animale (piele, lapte, brânză, etc.).

Lecția VII

Cu o producție minieră mijlocie - săracă în metale, bogată în combustibil (petrol, gaz metan) și sate - Republica Socialistă România își dezvoltă industria care asigură prosperitatea economică a țării.

Cu ieșire la Marea Neagră, folosind Dunărea și râurile pentru navigația fluvială, cu o rețea de căi ferate destul de bine dezvoltată, Republica Socialistă România dispune de mijloacele necesare pentru a transporta produsele sale, atât în interior, cât și peste hotare.

Bogățiile solului. Relieful Republicii Socialiste România, care este proporționat repartizat (30% munți, 40% dealuri, 30% câmpie) pune la dispoziția agriculturii aproape două treimi din suprafața țării, adică regiunile de șes și dealuri. Dintr-o suprafață toatală de 23,750,000 hectare (1 hectar = 2,47 acri), 20,719,300 de hectare sînt productive:

a. Pămînt arabil	9,701,000 hectare,
b. Pășuni și livezi	4,156,100 hectare,
c. Podgorii și livezi de pomi fructiferi	424,100 hectare,
d. Păduri	6,438,000 hectare.

Trebuie să remarcăm că din an în an, suprafața cultivabilă crește, fie prin îmbunătățirea terenurilor degradate, fie prin asanarea bălților sau a lacurilor și lucrări de irigație, fie prin reclamarea terenurilor inundabile prin construcția de diguri și baraje.

În anul 1960, după cifrele publicate de guvernul român, 2,000,000 de familii din Republica Socialistă România erau ocupate în agricultura. România avea în anul 1960, 250 de Stații de Mașini și Tractoare (SMT) cu 46,000 de tractoare, 8,000 de combine și zeci de mii de alte mașini agricole. Astăzi, în Republica Socialistă România, agricultura nu mai joacă rolul preponderant pe care l-a jucat în trecut, totuși reprezintă 27% din venitul național și contribuie între 30% și 40% din exporturi.

Într-o țară agricolă ca Republica Socialistă România, un factor natural de mare importanță este solul, în care plantele găsesc condițiunile necesare dezvoltării lor. Solul este o bogăție naturală, care nu se poate obține prin munca omului, ci este rezultatul unor factori naturali, care au acționat mii și mii de ani.

Cerealele. Solul și clima Republicii Socialiste România sînt foarte favorabile creșterii cerealelor, care sînt produsul principal al țării, care constituie hrana de bază a populației, furaj pentru animale, materie primă pentru industrie și constituie de asemenea unul din principalele exporturi ale țării.

Porumbul, (păpușoiul, cucuruzul) este cea mai cultivată cereală din Republica Socialistă România. Aproximativ, o treime din suprafața arabilă a țării este în porumb. Porumbul a fost introdus în România în secolul al XVII-lea însă n-a început să fie cultivat intens decît în secolul al XVIII-lea. Astăzi porumbul hibrid, adus din Statele Unite este cultivat pe o scară întinsă.

Grîul, este de asemenea cultivat intens, ocupînd locul al doilea în importanță. Grîul este cultivat în toate regiunile țării, pînă la o altitudine de 1200 de picioare. În anul 1960, în Republica Socialistă România, 2,967,800 de hectare au fost în grîu. Regiunile principale în care se cultivă grîul sînt: Cîmpia din Vest - Cîmpia Tisei-, Cîmpia Dunării - Vest de rîul Argeș-, Cîmpia Moldovei, Cîmpia Someșului și Podișul Transilvaniei. Aceste regiuni produc două treimi din tot grîul românesc. Cele mai mici cantități se recoltează în: Maramureș, Bucovina și Transilvania de Sud-Est.

Înainte de războiul al doilea mondial, România era a patra țară producătoare de grîu în Europe (după Franța, Spania și Italia). În materie de export însă, era prima pe continent.

Orzul. Între 300,000 - 500,000 de hectare sînt cultivate cu orz. Orzul este folosit ca hrană pentru animale. În industrie este folosit la fabricarea berii, a alcoolului și a amidonului. În alimentația omului, orzul uneori este folosit ca înlocuitor al cafelei, la fabricarea pîinii, etc.

Orzul este cultivat mai ales în regiunea de Sud-Est (regiune uscată), în Bărăgan, în Dobrogea și Podișul Moldovei.

Ovăzul. Între 300,000 - 450,000 hectare sînt cultivate cu ovăz. În general, este o plantă de nutreț, care se cultivă în cele mai bune condițiuni în partea de Vest a țării, în regiunile Subcarpatice și în Maramureș.

Secara. Aproximativ, 200,000 hectare sînt cultivate cu secară. Secara crește în regiunile mai reci și în soluri

Lecția VII

mai puțin fertile - Suceava, podișul Transilvaniei și dealurile Sub-Carpatice.

Orezul. Cultivarea orezului în Republica Socialistă România a început abia în ultimii ani. Cu toate că, în cele mai multe cazuri, condițiile climaterice nu sînt din cele mai bune, orezul este cultivat de-a-lungul malurilor Dunării și a unor rîuri din Banat. Producția nu este prea mare, însă este în creștere.

Plantele industriale. În această categorie intră plantele ale căror produse nu pot fi folosite, decît după ce sînt prelucrate în fabrici.

Floarea Soarelui este o plantă industrială cu o tulpină înaltă pînă la 2 metri, cu floarea galbenă îndreptată spre soare care este cultivată pentru semințele ei oleaginoase. Uleiul produs din semințele de floarea soarelui este foarte fin și este întrebuintat de industria care produce obiecte de mare precizie. Floarea Soarelui crește mai ales în Est-ul și Sud-Est-ul țării, în Cîmpia Bărăganului, în Dobrogea, în podișul Moldovei și mai puțin în regiunea de Nord-Vest a țării (podișul Someșului - Cîmpia Tisei).

Rapița este de asemenea o plantă industrială cu semințe bogate în ulei. În aceeaș categorie de plante industriale menționăm: Soia, Planta de Ricină și semințele de In.

Plantele textile. În această categorie intră plantele, care după ce sînt prelucrate se obțin fibre care sînt întrebuintate în industrie.

Inul, este o plantă textilă și oleaginoasă, cu tulpină fibroasă, ramificată, cu frunze înguste și mici, cu flori albastre sau albe. Se cultivă mai ales în văile din Carpații Orientali, în podișul Tîrnavei și în regiunea Suceava.

Cînepa, este o plantă textilă și oleaginoasă, cu tulpina fibroasă și înaltă și dreaptă și cu frunze dințate. Se cultivă mai ales în Cîmpia Tisei, în podișul Transilvaniei și în Moldova.

Bumbacul, este o plantă textilă în formă de arbust care în mod obișnuit crește în regiunile tropicale și subtropicale, iar aclimatizată, și în regiunile cu climă temperată ca Republica Socialistă România. Dintre plantele textile

care cresc în România, este cea mai importantă. Crește mai ales în Cîmpia Dunării și în Regiunea Craiova.

Sfecla de zahăr, se cultivă în Republica Socialistă România de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. În România se cultivă două varietăți de sfeclă: albă și roșie. Sfecla de zahăr este întrebuințată ca aliment, ca plantă furajeră sau în industria pentru extragerea zahărului. Se cultivă mai ales în Cîmpia Dunării, Cîmpia Siretului, Cîmpia Tisei, în dealurile Subcarpatice, podișul Tîrnavei și în regiunea Suceava.

Tutunul, este o plantă industrială, cu tulpina dreaptă, cu frunze mari și moi de un verde închis. Frunzele, supuse unui tratament special, se fumează. În Republica Socialistă România, aproximativ 40,000 hectare sînt cultivate în tutun, cu o producție anuală de aproximativ 36,000 tone.

Tutunul românesc este de o calitate superioară, cele mai cunoscute varietăți fiind: Drăgășani, Virginia și Ialomița. Tutunul românesc este exportat în străinătate, fie sub forma de țigări, fie sub forma de frunze de tutun.

Se cultivă în Oltenia, Cîmpia Dunării, Valea Bîrladului, Valea Mureșului și în Transilvania.

În Republica Socialistă România, tutunul este monopol de stat, iar regiunile în care se cultivă sînt fixate de stat.

"Pădurea Băneasa" Restaurant

Lecția VII

II. Întrebări:

1. Ce studiază geografia economică?
2. De cât pământ arabil dispune R. S. România?
3. De câte hectare de păduri dispune R. S. România?
4. În anul 1960, câte familii din R. S. România erau ocupate în agricultură?
5. Câte SMT, câte tractoare și câte combine avea R. S. România în anul 1960?
6. Cât la sută din venitul național al R. S. România reprezintă agricultura?
7. Care este cea mai cultivată cereală din R. S. România?
8. Care sînt regiunile principale din R. S. România cultivate în grâu?
9. La ce este folosit orzul?
10. Ce fel de plantă este ovăzul?
11. Unde crește secara în R. S. România?
12. Care sînt plantele industriale care cresc în R. S. România?

Lecția IV

IV. Lectură

Cum va fi vremea în luna ianuarie?

În ultima perioadă de timp, aspectul vremii s-a îmbunătățit. Să nu uităm totuși că sîntem în plină iarnă și că acest aspect se poate schimba. Asupra viitoarei evoluții a vremii, tov. CONST. STOICA, șeful serviciului de prevedere a timpului de la Institutul Meteorologic, ne-a furnizat amănuntele necesare, potrivit prognozei efectuate de colectivul de meteorologi previzionişti din această secție.

-- Prima lună a anului 1966 - ne spune tov. C. Stoica - va fi ceva mai rece decît în mod normal. Precipitațiile vor fi mai mult sub formă de ninsoare și vor avea o frecvență mai mare în partea de sud și de răsărit a țării. Iată și cele mai caracteristice intervale ale acestei luni:

Între 1 și 5 ianuarie vremea va fi în general umedă și rece, mai ales în prima parte a intervalului. Se vor semnala ninsori temporare. Vîntul va prezenta intensificări din sectorul estic. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, iar cele maxime între minus 6 și plus 4 grade. În a doua parte a intervalului se va produce ceață.

Între 6 și 12 ianuarie vremea va prezenta un aspect schimbător, cu precipitații slabe locale, mai ales în jumătatea de nord a țării. Vîntul va sufla slab pînă la potrivit predominînd din sectorul vestic. Temperatura va înregistra o ușoară creștere. Minimele vor fi cuprinse între plus un grad și minus 9 grade, iar maximele între minus 4 și plus 5 grade. Ceață și polei local.

Între 13 și 21 ianuarie vremea se va răci treptat. Cerul va fi variabil la început, apoi mai mult închis. Vor cădea ninsori frecvente mai ales în Moldova, Dobrogea și Bărăgan. Vîntul va predomina din sectorul nordic, cu intensitate potrivită. Minimele vor fi cuprinse între minus 2 și minus 12 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 6 și plus 4 grade.

Între 22 și 26 ianuarie vremea se va menține rece, mai ales noaptea. Cer variabil, cu înseninări persistente, ceea ce va determina ca nopțile să aibă caracter geros. Vînt slab. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 4 și minus 14 grade, local mai coborîte, iar maximele între minus 7 și plus 3 grade. Ceață și izolat chiciură.

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Clima R. S. României.
- b. Clima Statelor Unite.
- c. Cum influențează clima, viața vegetală, animală și omenească a unei țări sau regiuni.

2. Crivățul, este un vînt puternic și rece care suflă iarna din Nord-Est, aducînd scăderea temperaturii, mai rar vara, aducînd un aer dogoritor.

Crivățul ia naștere din diferența de temperatură și presiune dintre părțile Nord-Estice ale Europei - Siberia - care au în timpul iernii temperaturi foarte scăzute și părțile de Sud Mediterane, care sînt cu mult mai calde. În R. S. România bate rece, înaintînd pînă în Munții Carpați, iar dincolo de Dunăre, pînă în Munții Balcani. Crivățul este considerat un vînt local.

Vîntul Mare este un vînt local care bate dinspre Munții Făgărașului spre Țara Oltului. Aerul mai rece de pe coastele de Nord ale Munților Făgăraș, coborînd spre Țara Oltului, unde aerul este mai cald, se încălzește pe măsură ce coboară, dînd astfel naștere acestui vînt care topește zăpada în cîteva zile.

Austrul, este un vînt local care bate mai ales în Sudul și Sud-Vestul R. S. România (Oltenia și Banat). Vara, bate mai ales secetos și este foarte păgubitor pentru culturi și cereale, iarna este bogat în ploaie și zăpadă.

Brizele Marine de zi și de noapte sînt tot vînturi locale care se nasc din deosebirea de temperatură dintre aerul de pe uscat și cel de pe mare, în timpul zilei și al nopții - noaptea, briza bate de la uscat spre mare, ziua de la mare spre uscat (Ziua aerul de uscat e mai cald iar cel de pe mare mai rece; noaptea, aerul de pe uscat e mai rece, iar cel de pe mare mai cald).

Lecția IV

II. Întrebări

1. Care sînt factorii care determină clima unei țări?
2. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
3. Care este temperatura medie anuală a R. S. România?
4. Cîte feluri de vînturi bat în R. S. România?
5. Cînd se produc vînturi regulate?
6. Cînd se produc vînturi neregulate?
7. Cînd se produc vînturi periodice?
8. Care sînt cele mai importante vînturi care bat în R. S. România?
9. Care regiuni din R. S. România primesc cele mai mari cantități de ploaie?
10. Care regiune din R. S. România primește cea mai puțină cantitate de ploaie?
11. Cînd cad cele mai abundente ploi în R. S. România?
12. Care sînt lunile de secetă în R. S. România?

Cele mai importante vânturi care suflă în R. S. România sînt: Crivățul, Munteanul, Austrul și Vîntul Mare. În afară de vînturile regulate, neregulate și periodice, mai bat în România și vînturi locale: Vîntul Mare, Vîntul Negru, Brizele de Mare, etc.

Al treilea factor important pentru determinarea climei unei țări sau regiuni este ploaia, mai ales pentru o țară agricolă cum este R. S. România.

Ploaia. Toată apa provenită din ploi, zăpezi și alte precipitațiuni atmosferice, în timp de un an pe întreaga suprafață a R. S. România ar forma un strat gros de aproximativ 635 mm. Densitatea precipitațiilor atmosferice variază după formele de relief: munții sînt cei mai bogați în ploi (Munții Rodnei primesc aproximativ 1,500 mm), iar coasta Mării Negre este cea mai săracă în ploi (300 mm).

În R. S. România, ploile cele mai abundente cad la sfîrșitul primăverii și începutul verii (mai-iulie), după care urmează o perioadă de secetă pînă în luna octombrie. Ploile cad tocmai cînd sînt necesare pentru ogoare; chiar seceta este necesară coacerii cerealelor, iar zăpada constituie un minunat înveliș pentru semănăturile de toamnă.

Lecția IV

bucură de o climă temperată continentală, caracterizată prin veri calde și ierni reci, uneori excesive, vânturi care bat neregulat, zăpezi mari și vara, furtuni cu descărcări electrice și ploi torențiale.

Temperatura. Temperatura medie anuală a României este aproape plus 10° C. Extremele de temperatură variază însă foarte mult, de la $-38,5^{\circ}$ C. la plus 45° C. în diferitele regiuni ale țării.

Iarna. În general, iarna în R. S. România începe în luna decembrie și ține până în luna martie. În perioada aceasta, temperatura medie este sub 0° C. Iarna aduce zăpadă foarte multă, mai ales în partea de Sud-Est a țării.

Primăvara. Primăvara în R. S. România este un anotimp foarte scurt. Trecerea de la iarnă la vară se face foarte repede. Vremea este cu toane, după o zi călduroasă cu cer senin, urmează alta cu cerul acoperit de nori negri de zăpadă sau alta cu vânt rece. Temperatura medie a primăverii în R. S. România este aproximativ plus 10° C.

Vara. O caracteristică a acestui anotimp este sosirea repede a căldurii, mai ales în partea de Sud-Est a R. S. România. Cele mai ridicate temperaturi se înregistrează în iulie (luna lui Cuptor) și în august. Cu cât înaintăm spre Nord, sau urcăm pe munți, căldura verii scade. Temperatura medie a verii este de plus 21° C.

Toamna. Toamna este cel mai frumos anotimp al R. S. României, cu zile senine și nopți răcoroase, cu cerul acoperit de stele. Toamna este mai lungă decât primăvara și ține cam 3 - 4 luni. Temperatura medie a toamnei este de plus 10° C.

Vânturile. Al doilea factor important pentru determinarea cliimei unei țări sau regiuni sînt vînturile, deoarece ele aduc importante schimbări în starea de temperatură și umezeală regulate, neregulate și periodice.

Dacă între două regiuni învecinate diferența de temperatură și presiune rămîne tot timpul anului aceeași, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi regulate; dacă diferența de presiune variază mult și neregulat, atunci în acele regiuni se vor naște vînturi neregulate; dacă temperatura și presiunea se schimbă regulat și periodic, odată cu anotimpurile, atunci se vor naște vînturi periodice.

I. Clima Republicii Socialiste România.

Importanța cunoașterii climei. Cunoașterea climatului unei țări are o mare însemnătate, căci prin climă ne putem da seama de întreaga dezvoltare a vieții vegetale, animale și omenești din aceea țară. Climatul determină felul de viață al omului.

Clima unei țări este determinată de mai mulți factori: așezarea în latitudine, poziția pe continent și relieful, care la rândul lor determină: temperatura, vânturile și ploile care se produc într-o anumită regiune.

R.S. România, fiind la egală distanță de ecuator și polul nord (paralela 45 trece prin mijlocul R.S. România), se

Lecția III

Vapor în Deltă...

VII. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

- a. Apele R. S. România.
- b. Delta Dunării.
- c. Apele Statelor Unite.
- d. Apele Statului meu.

2. Vă rog să faceți o hartă a R. S. România, arătând râurile principale, lacurile și Delta Dunării.

Lecția III

Principalele lacuri din R.S.R.

Denumirea lacului	Tipul genetic	Regiunea	Suprafața lacului kmp.
A	B	C	D
Razim (Razelm)	lagună marină	Dobrogea	394
Sinoe	lagună marină	Dobrogea	166
Brateș	lac de luncă	Galați	74
Greaca	lac de luncă	București	74
Potelu	lac de luncă	Oltenia	72
Zmeica	lagună marină	Dobrogea	52
Călărași	lac de luncă	București	33
Suhaia	lac de luncă	București	31
Rastu	lac de luncă	Oltenia	25
Babadag	liman fluviomarin	Dobrogea	23
Siutghiol	lagună marină	Orașul Constanța	21
Dranov	lac de luncă	Dobrogea	20
Tașaul	liman fluviomarin	Orașul Constanța	18
Techirghiol	liman fluviatil	Orașul Constanța	11
Snagov	liman fluviatil	București	5,70
Amara-Slobozia	liman fluviatil	București	1,50
Sfânta Ana	lac în crater vulcanic	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,22
Lacu-Roșu	lac de baraj natural	Mureș - Auto- nomă Maghiară	0,12
Bucura	lac glaciari	Hunedoara	0,10

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei R.S.R.

VI. Principalele cursuri de apă din Republica
 Socialistă România

Denumirea cursului de apă	Lungimea cursului Pe teritoriul R.S.R.		Totală
	A.	1.	
Dunărea		1075	2860
Prut		704	953
Mureș		718	756
Siret		592	726
Olt		699	699
Ialomița		414	414
Someș		346	411
Jiu		349	349
Timiș		241	346
Argeș		340	340
Buzău		334	334
Jijia		283	283
Bistrița		279	279
Dâmbovița		266	266
Tîrnava-Mare		249	249
Bîrlad		247	247
Vedea		243	243
Crișul-Alb		226	238
Moldova		205	205
Bega		169	202
Tîrnava-Mică		198	198
Neajlov		188	188
Olteț		184	184
Teleorman		178	178
Prahova		169	169
Arieș		164	164

Sursa: Institutul de Geologie și Geografie al Academiei
R.S.R.

Lecția III

V. Poezie.

Lacul.

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Si eu trec de-alung de maluri,
Parc-ascult și parc-aștept
Ba din trestii să răsară
Și să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Ingînați de glas pe ape,
Și să scap din mîină cîrma
Și lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinși de farmec
Sub lumina blîndeii lune -
Vîntu-n trestii lin foșnească,
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine.....Singuratic
In zadar suspin și sufăr
Lîngă lacul cel albastru,
Incărcat cu flori de nufăr.

M. Eminescu, Convorbiri literare, 1876.

Lecția III

Turiștilor mai puțin pretențioși, Delta le oferă în dar - poate spre a le răsplăti modestia - minunate colțuri pitorești: canale cu apă limpede cum e cristalul, pe care de abia le ating crengile sălciilor plîngătoare; luciul apei în care se reflectă, ca într-o vriașă oglindă, imensa boltă a cerului, creînd impresia ireală că barca sau șalupa alunecă pe firmament.

Pescar în Deltă...

IV. Lectură

Delta Dunării. Ceea ce deosebește Delta Dunării de alte delte ale marilor fluvii ale lumii, este nivelul coborât al terenului față de nivelul mării. Puține delte din lume au 80% din suprafața lor acoperite aproape continuu de ape, cum este cazul Deltei Dunării. Din cei 4300 kmp ai Deltei de pe teritoriul României - 2000 kmp se află sub nivelul Mării Negre, iar altele 1400 kmp sînt alcătuite din terenuri foarte joase, aproape în permanență acoperite de apă. Numai 140 kmp din întreaga ei suprafața sînt neinundabili.

Delta Dunării are o vegetație acvatică luxuriantă, în care predomină stuful și plantele asociate. Privită din avion, această regiune apare ca „o mare a plantelor” a cărei culoare se schimbă mereu, în raport de anotimp; în cuprinsul ei strălucesc oglirzile bălților.

Din cei 2700 kmp acoperiți cu vegetație stuficolă, aproximativ 1000 kmp reprezintă zone de vegetație plutitoare - plaur, insule care se ridică și se coboară în raport de nivelul apelor.

În această regiune există „zone de liniște” ce au o deosebită importanță pentru păsările venite din diferite colțuri ale globului pămîntesc.

Delta Dunării prezintă peisagii diferite: dune de nisip (Caraorman), pădure cu aspect tropical (Letea), munți (Babadag, Beș-Tepe), brațe, canale umbrite, litoral maritim etc. care toate împreună fac din Deltă o regiune a contrastelor.

Delta Dunării constituie un adevărat paradis al păsărilor; tot aici trăiesc numeroase specii de animale cu blană și pești. Pe deasupra ei trece marele drum al păsărilor, o șosea aeriană a aripatelor.

Aici cuibărește pelicanul - un monument al naturii - și uneori poposește vestita pasăre flamingo, sosită de pe malurile Nilului.

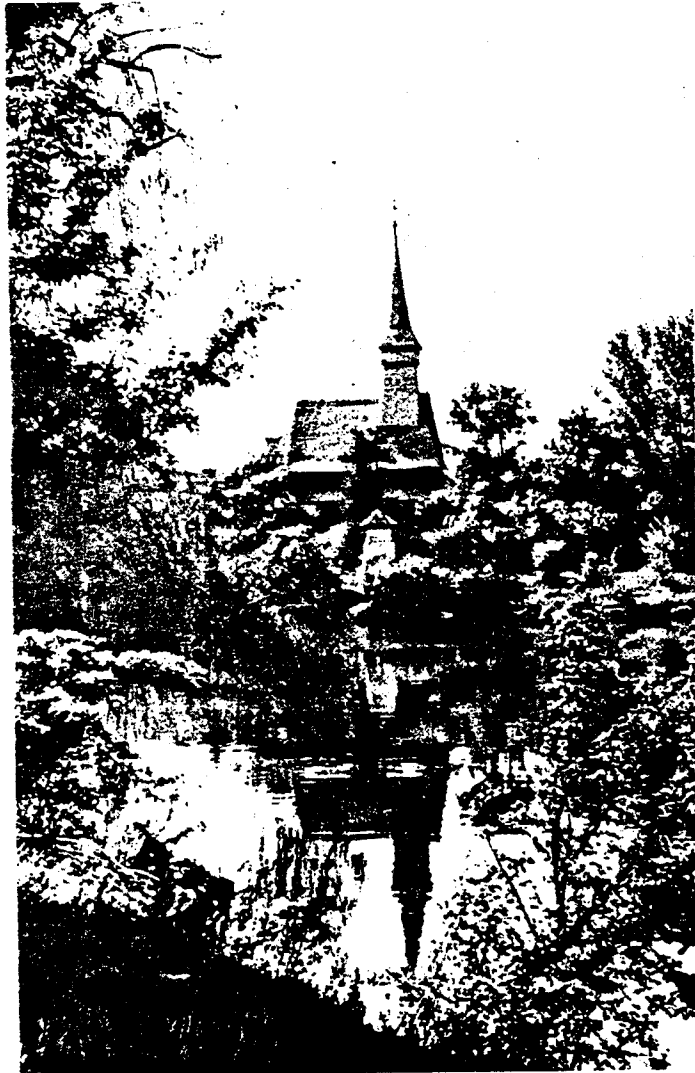
Mistreți, lupi, iepuri, nurci, vidre, dihori - iată câteva „personaje” care i-ar interesa pe vînători.

În apele Deltei trăiesc, ca într-un uriaș acvarium, cele mai felurite specii de pești: crapul, știuca, bibanul, carasul, somnul, linul, șalăul, avatul. În apele Râzelului și la Portița se pescuiește chefalul, iar la gurile Dunării: morunul, nisetrul, păstruga ș. a.

Amatorilor fotografi și pictorilor, natura Deltei le poate dărui minunate tablouri și o mare bogăție de subiecte.

f. Lacuri termale, alimentate de izvoare calde subterane. Lacul Pețea, la sud de orașul Oradea Mare, are o temperatură anuală constantă de plus 26° C.

g. Lacuri sărate, a căror ape au calități terapeutice. Cele mai importante sînt: Techirghiol, pe malul mării Negre, Sovata și Ocna Sibiului în Transilvania, Amara și Lacu-Sărat în sudestul țării, în cîmpia Bărăganului.

Biserică de lemn din Maramureș

Lecția III

d. Oltul, izvorăște din Carpații răsăriteni, în apropiere de izvoarele Mureșului. Curge spre sud, apoi spre vest și iar spre sud, tăind munții Carpați la Turnu Roșu.

După ce a scăpat de munți și de dealuri, apele Oltului curg potolite pînă la vărsarea în Dunăre.

e. Siretul, izvorăște tot din Carpați, aproape de granița cu U.R.S.S., curge spre miazăzi, apoi spre răsărit, și se varsă în Dunăre la miazănoapte de orașul Galați. În drum spre Dunăre, Siretul adună apa râurilor: Suceava, Moldova, Bistrița, Taslău, Trotuș, Putna și Milcov, care înainte de anul 1859, forma granița dintre Muntenia și Moldova.

f. Prutul, izvorăște în U.R.S.S., tot din munții Carpați, curge aproape paralel cu Siretul și se varsă în Dunăre, la răsărit de orașul Galați. Astăzi, Prutul formează granița de răsărit a R. S. România cu U.R.S.S.

3. Lacurile R. S. România.

După originea lor, lacurile R.S. România sînt de mai multe feluri:

a. Lacurile glaciare, născute din topirea zăpezilor în depresiuni făcute de ghețari (lacul Bucura din munții Retezatului, lacul Bîlea din munții Făgărașului și lacul Lala din munții Rodnei).

b. Lacurile vulcanice, au apa adunată în craterele unor vulcani de mult stinși (lacul Sfînta Ana din munții Puciosul de lîngă orașul Tușnad).

c. Lacurile marine, sînt resturile vechilor mări geologice sau alte golfuri, astupate la gură de materialul depus de apele mării; acestea sînt limanurile sau lagunele (Razelm, Sinoe, Siutghiol, Techirghiol, etc.).

d. Lacurile de luncă, născute și alimentate prin revărsările râurilor mari (lacurile de-alungul Dunării: Greaca, Potelu Călărași, Brateș, etc.).

e. Lacuri de baraj natural, formate prin zăgăzuirea naturală a unui curs de apă (Lacul-Roșu din Regiunea Autonomă Maghiară).

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Apele R. S. România.
- b. Apele Statelor Unite.
- c. Apele Statului dimitale.

2. Apele R. S. România.

Dunărea. În R. S. România intră pe la Baziaș și se îndreaptă spre marea Neagră, formînd hotarul spre Iugoslavia și apoi spre Bulgaria, pînă la apus de orașul Turtucaia.

De aici, Dunărea curge numai pe pămînt românesc pînă la marea Neagră, în care se varsă prin trei brațe: Chilia, Sulina și Sf. Gheorghe. Pămîntul cuprins între aceste trei brațe se numește delta Dunării. În această deltă sînt multe bălți și lacuri bogate în pește.

În Dunăre ajung toate apele curgătoare ale R. S. România. Cele mai însemnate sînt:

a. Tisa, curge puțin prin România, în partea de miazănoapte, făcînd o parte din granița cu U. R. S. S. Pînă la vărsarea în Dunăre, mai trece prin Ungaria și Iugoslavia.

b. Mureșul, izvorăște din Carpații răsăriteni, curge întîi spre nord, apoi străbate în curmeziș podișul Transilvaniei, se strecoară pe la sudul munților Apuseni și răzbate în cîmpie, spre a se vărsa în Tisa, dincolo de granița de apus a R. S. România, în Ungaria.

Mureșul este riul Transilvaniei. În Mureș se adună apele din inima podișului Transilvan, dintr-un bazin de peste 28.000 kmp, ceva mai mare decît al Oltului. E o vale populată azi ca și odinioară. Numeroasele stațiuni paleolitice, neolitice, dar mai ales urmele orașelor romane dovedesc aceasta. Era drumul bătut ce ducea de la Sarmisegetuza la Potaissa și Napoca. De la Tîrgu Mureș la Deva stau înșirate cele mai multe orașe din Transilvania.

c. Someșul, care izvorăște cu o ramură din munții Apuseni și cu alta din munții Rodnei. După unirea acestor două ramuri, Someșul se îndreaptă spre miazănoapte-apus și intră în Ungaria, unde se varsă în Tisa.

Lecția III

Casă țărănească din Munții Apuseni

De-a lungul Dunării sînt multe bălți pline cu pești:
Potelu, Greaca; sau de-a lungul țărmului Mării Negre lacuri
sărate ca lacul Razelm.

Sînt de asemenea multe izvoare termale în jurul cărora
s-au construit băi: Băile Herculane, Sovata etc.

Apele rîurilor sînt puse în slubja industriei prin
construirea de hidrocentrale, ca aceea de la Bicaz.

II. Întrebări:

1. Ce determină mersul rîurilor?
2. De unde izvorăște Dunărea?
3. Prin ce capitale europene trece ea?
4. Ce sînt Porțile de Fier?
5. Unde sînt poduri peste Dunăre?
6. Prin cîte brațe se varsă Dunărea în Marea Neagră?
7. Ce a format Nistrul înainte de războiul al doilea mondial?
8. Ce rîuri se varsă în Tisa?
9. Ce rîuri curg spre sud și spre est?
10. Cum sînt lacurile din R. S. România?
11. Ce lacuri cunoști?
12. Ce sînt hidrocentralele?

Lecția III

Munții Carpați prin Porțile de Fier și formează Cazanele și insula Ada Kaleh; trece pe sub podul de la Giurgiu și cel de la Cernavodă, formează Balta Ialomiței și Balta Brăilei și se varsă în Marea Neagră prin trei brațe. La Cazane, Dunărea este forate adâncă și curge repede; aproape de Brăila are o adâncime de aproape 10-12 metri și lată de aproape 700-800 de metri.

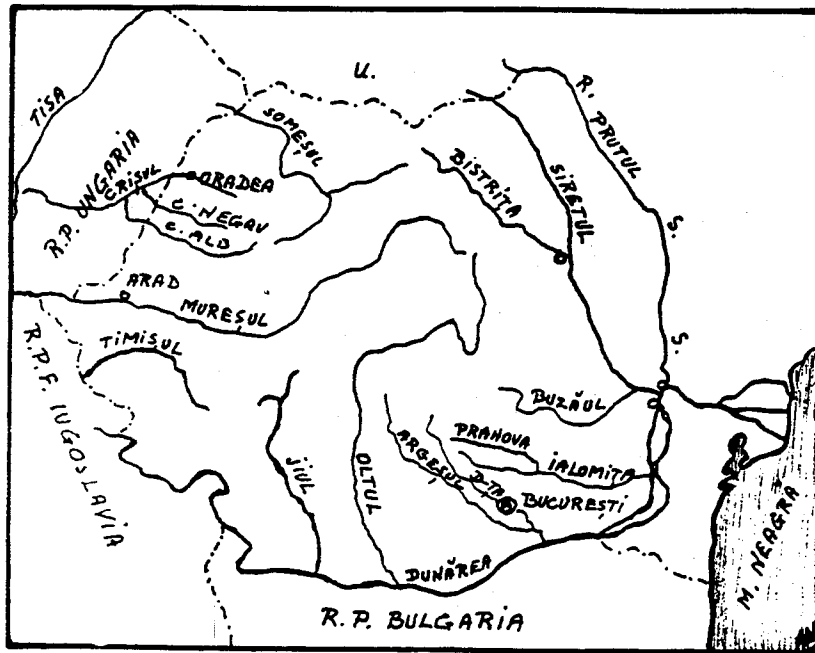
Tot în Marea Neagră se varsă și fluviul Nistru, care a fost granița României înainte de războiul al doilea mondial.

Dunărea adună toate râurile României. Râurile care curg din Ardeal sînt: Someșul, Crișul și Mureșul. Aceste râuri se varsă în râul Tisa, care la rîndul lui se varsă în Dunăre.

Râurile care curg spre sud și est sînt: Jiul, Oltul, Argeșul cu Dîmbovița, Ialomița, Siretul și Prutul. Toate aceste râuri se varsă în Dunăre.

Lacuri. Lacurile României sînt numeroase, dar mici. Numărul lor trece de 2500. Cele mai multe însă au sub 1 km². ca întindere; toate la un loc nu ocupă nici 1% din suprafața țării.

Printre cele mai frumoase lacuri sînt: lacul Bucura în Munții Retezatul sau lacul Bîlea în Munții Făgărașului. Sînt apoi lacuri termale ca lacul Peșea; sau lacuri minerale cu valoare terapeutică (Ocna Sibiului, Techirghiol etc.).

I. Apele Republicii Socialiste România

Apele curgătoare stau în strînsă legătură cu relieful și cu clima țării. Mersul rîurilor din R. S. România este determinat pe de o parte de inelul muntos care închide podișul Transilvaniei și pe de altă parte de cele două depresiuni adînci: la miazăzi cîmpia Dunării și la apus cîmpia Tisei.

Fluviul Dunărea izvorăște din munții Pădurea Neagră din Germania, trece prin Viena, Budapesta și Belgrad, apoi taie

Lecția II

VI. Teme Acasă

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din următoarele subiecte:

Relieful R. S. România.
Relieful statului meu.
Relieful Statelor Unite.

2. Vă rog să faceți o hartă cu relieful R. S. România, arătând munții, trecătorile, podișurile, dealurile și câmpiile.

V. Poezie.

Rugăciune Pentru Aviatorii Căzuți.

Voi, prieteni, rugați-vă pentru zburătorii căzuți astă noapte
în luptă!

Dacă aripile lor s-au lovit, prin întuneric, de moarte,
Rugați-vă să le cadă cenușa, undeva peste ape, departe,
Ca să nu-i doară cenușa trupurilor moarte.

Dacă aripile lor s-au frânt în gârlele negre ale norilor
Sau pe umerii aspri de vânt,
Rugați-vă să le cadă cenușa peste tulpinele florilor
(Să nu-i doară trupurile, când s-or lovi de pământ!.....)

Dacă au căzut din cer peste o țară străină,
Rugați-vă, prieteni, ca pînă jos, din trupurilor lor
nimic să nu rămînă!

Rugați-vă, atunci, vîntului, cu inimile de lacrimi grele,
Să la aducă cenușa trupurilor, lin, printre stele,
Pînă la noi;
S-o scuture peste lanurile noastre de trifoi,
Peste apele, peste cîmpiile noastre de mătasă
Să le fie cenușa și mormintele lor, între grădinile noastre,
acasă....

Constantin Virgil Gheorghiu

IV. Lectură.

În Munții Apuseni.

Ramura de apus a Carpaților Românești este formată din trei grupe izolate: Munții Banatului, Poiana Ruscăi și Munții Apuseni....

Niciun ținut din munții României nu are înfățișări atât de variate ca Munții Apuseni. Când îi privești din valea Mureșului, par valurile uriașe ale unei mări înfuriate. De vină este o creastă de calcar care se înalță tocmai în această parte și din depărtare seamănă cu un paravan de argint și de azur. În centru, clăile vulcanice ies îndrăzenețe din învelișurile pământului, iar vestita Detunată, cu așchiile sale îndoite de bazalt, e una din minunățiile ținutului. Mai spre apus, o zonă calcaroasă e ciuruită de gropi și de peșteri fantastice, din care una, la Scărișoara, păstrează din timpuri foarte vechi un ghețar subteran. Altfel, formele generale ale masivului sînt foarte domolite și pe înălțimi se întind șesuri mai largi decît în orice parte a Carpaților. Șesuri locuite și cultivate în deosebi de Moții care își au satele răsfirate pe aceste vîrfuri de munți, la 1000 pînă la 1300 m.

Prin unele văi nici nu poți umbla, așa sînt de înguste, prăpăstioase și cu povîrnișuri împădurite. Dar cînd te-ai urcat pe culmea deschisă, te afli ca pe o cîmpie întinsă.

Gh. Vâlsan, Pămîntul românesc și frumusețile lui, 1940.

Podișul Transilvaniei și Podișul Moldovei au bogății în cereale, în fructe și struguri de masă și pentru vinuri, pe specialități. Subsolul acestor podișuri conține de asemenea ape termale cu valori terapeutice.

Dealurile R. S. România fac trecerile de nivel dintre munți și câmpii. Partea cea mai mare din suprafețele dealurilor sînt cultivabile și fertile, restul fiind neproductive.

Depresiunile pămîntului românesc sînt numeroase și din cauza că în trecut ele au fost - și au rămas - mai populate, sînt cunoscute în istorie ca „țări”. Aceste depresiuni, văi sau platouri mai mici protejate de munți, au ajutat formarea poporului român, pe care l-au ocrotit în timpul năvălirilor barbare și i-au dat posibilitatea de a organiza primele formațiuni politice.

Lecția II

Carpații românești au două denumiri: Carpații Orientali sau Moldovenеști, care se întind dela granița de nord a țării și continuă pînă la cotitura Buzăului, urmați spre vest de Carpații Occidentali sau Sudici, care încep dela valea rîului Buzău și se termină la Porțile de Fier, unde sînt tăiați de Dunăre. Munții care par a continua șirul Carpaților la sud de Dunăre, se numesc Munții Balcani.

Carpații Sudici sau Meridionali sînt munții cei mai înalți din R. S. România. Vîrfurile lor cele mai înalte sînt: Caraimanul, de 2500 de metri; Negoiul, de 2544 de metri; Moldoveanul, de 2506 de metri și Mîndra, de 2529 de metri. Acești munți, de la bază și pînă la înălțimea de 1800 de metri, sînt acoperiți de păduri dese de fag la poale și de brad în zona superioară; iar spre culmi pășuni. Vîrfurile sînt în general fără vegetație.

Carpații Orientali sau Moldovenеști în general sînt mai mici ca cei Sudici, dar sînt mai bogați în vegetație, în turme de oi și în populație. Primind mai multe ploi, din ei pleacă un număr mare de ape curgătoare, dintre care mai importante sînt rîurile Mureșul și Oltul. Trecătorile principale ale acestor munți sînt pe la Bicaз, Tihuța și Vatra Dornei.

Munții Apuseni numai în puține locuri trec peste 1.500 de metri (Vlădeasa are 1.838 de metri și Muntele Mare are 1.827 de metri). Cu toate acestea, ei sînt considerați, în totalitatea lor, ca o fortăreață naturală, deoarece sînt bine închiși din toate părțile și străinii cu greu pot pătrunde în inima lor și trăi acolo. De exemplu, în fosta plasă Cîmpeni, care număra peste 40.000 de mii de locuitori români, nu se aflau nici 100 de străini stabiliți printre ei.

Munții Apuseni au păduri și pășuni, însă nu prea bogate. Bogăția acestor munți o constituie aurul și argintul, care se găsesc și se extrag (de multe ori de către străini și pentru străini) din centrele importante Roșia (lîngă Abrud), Brad și regiunea Zlatna. Din această cauză, localnicii, cunoscuți și sub numele de Moți, sînt în general săraci, iar sărăcia lor a ajuns proverbială prin cîntecul bătrînesc:

Munții noștri au poartă,
Noi cerșim din poartă-n poartă ...

III. Teme pentru ora de aplicație:

1. Teme pentru discuții libere.

Relieful R. S. România.
Relieful Statelor Unite.
Relieful statului duminică.

Cum este felul de viață al oamenilor la câmpie?
în munți? în dealuri?

2. Relieful R. S. România.

Relieful R. S. România este variat. În centrul țării avem podișul Transilvaniei, cu multe ape curgătoare și cu dealuri care ajung pînă la 700 de metri, înconjurat de lanțul munților Carpați spre răsărit și miazăzi și de masivul munților Apuseni spre apus. În jurul acestor munți, în părțile exterioare, se află deasemenea regiuni de dealuri acoperite cu produse agricole, cu livezi de pomi fructiferi și cu viță de vie, iar mai departe, spre periferiile țării, se întind cîmpiile Moldovei, Munteniei, Olteniei și Tisei, cu pămînt admirabil pentru ocupația principală a locuitorilor, bogat în tot felul de produse.

Cu drept cuvînt, ziariștii americani William B. King și Frank O'Brien, în cartea lor "The Balkans-Frontiers of Two Worlds," spun despre R. S. România:

"România este o țară mică, extrem de bogată. Dacă pui împreună părțile navigabile cele mai bune ale fluviului Mississippi, la care adaugi litoralul Galvestone, regiunile cele mai bogate în grâu din Kansas, terenurile petrolifere din Oklahoma, bogatele regiuni cu fructe și pășuni din Colorado, munții și văile din Oregon, vei obține exact a doua Romînie."

Munții R. S. România, după etatea lor, se pot împărți în două categorii: munți bătrîni și munți tineri. Din prima categorie fac parte Munții Dobrogei, care din cauza eroziunilor și altor fenomene naturale au ajuns niște dealuri sub 500 de metri înălțime. Din categoria a doua fac parte Munții Carpați și Munții Apuseni.

Lecția II

II. Întrebări:

1. Ce forme de relief are R. S. România?
2. Care sînt munții R. S. România?
3. În cîte părți sînt împărțiți Carpații?
4. Cam ce înălțime au acești munți?
5. Unde sînt munții Apuseni?
6. Unde sînt munții Rodnei?
7. Ce fel de munți sînt munții Dobrogei?
8. Care sînt cele mai importante trecători?
9. Care sînt cele mai cunoscute podișuri?
10. Cam unde se găsesc cîmpiile R. S. România?
11. Unde se află cîmpia Tisei?
12. Unde se află cîmpia Dunării?
13. Unde se află Bărăganul?
14. Unde se află Delta Dunării?
15. Care este singurul braț navigabil al Dunării?
16. Ce insulă posedă R. S. România în Marea Neagră?

Atît munții Carpați cît și munții Apuseni se termină în șiruri de dealuri, înalte aproape de munți și mai mărunte cu cît se depărtează de munți. Podișurile cele mai cunoscute sînt: podișul Transilvaniei, podișul Moldovei și podișul Dobrogei.

Cîmpiile R. S. România se întind mai ales de-a-lungul granițelor. Cîmpia Tisei se află în partea de apus a R. S. România. Cîmpia Dunării se întinde de-a-lungul Dunării și se împarte în cîmpia Olteniei și cîmpia Munteniei, care la rîndul ei cuprinde Bărăganul, între rîurile Ialomița, Dunăre și Siret.

Delta Dunării, la gurile Dunării, este cel mai nou pămînt românesc, căci se formează chiar sub ochii noștri. Gurile Dunării sînt formate din trei brațe: la nord este brațul Chilia, la mijloc brațul Sulina (singurul navigabil) și la sud brațul Sfîntul Gheorghe.

Cam la 35 de kilometri de deltă se găsește o mică insulă stîncoasă și pustie, care aparține R. S. România: Insula Șerpilor.-

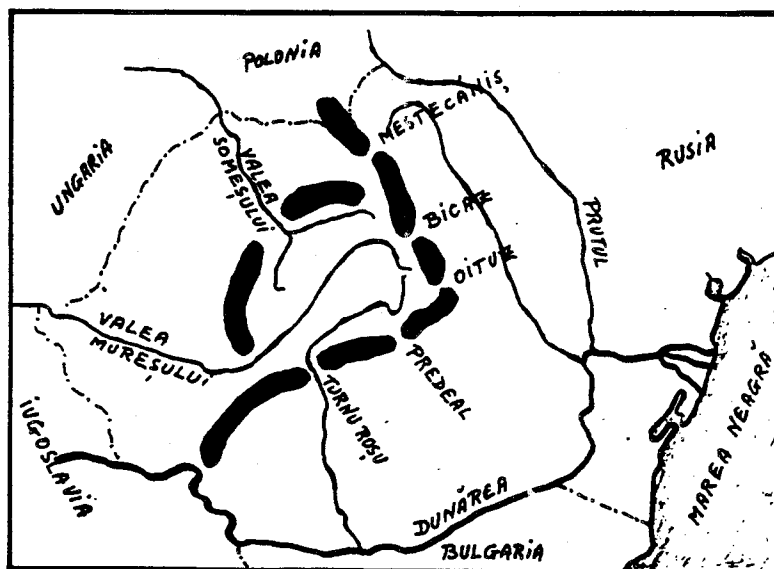
Lecția II

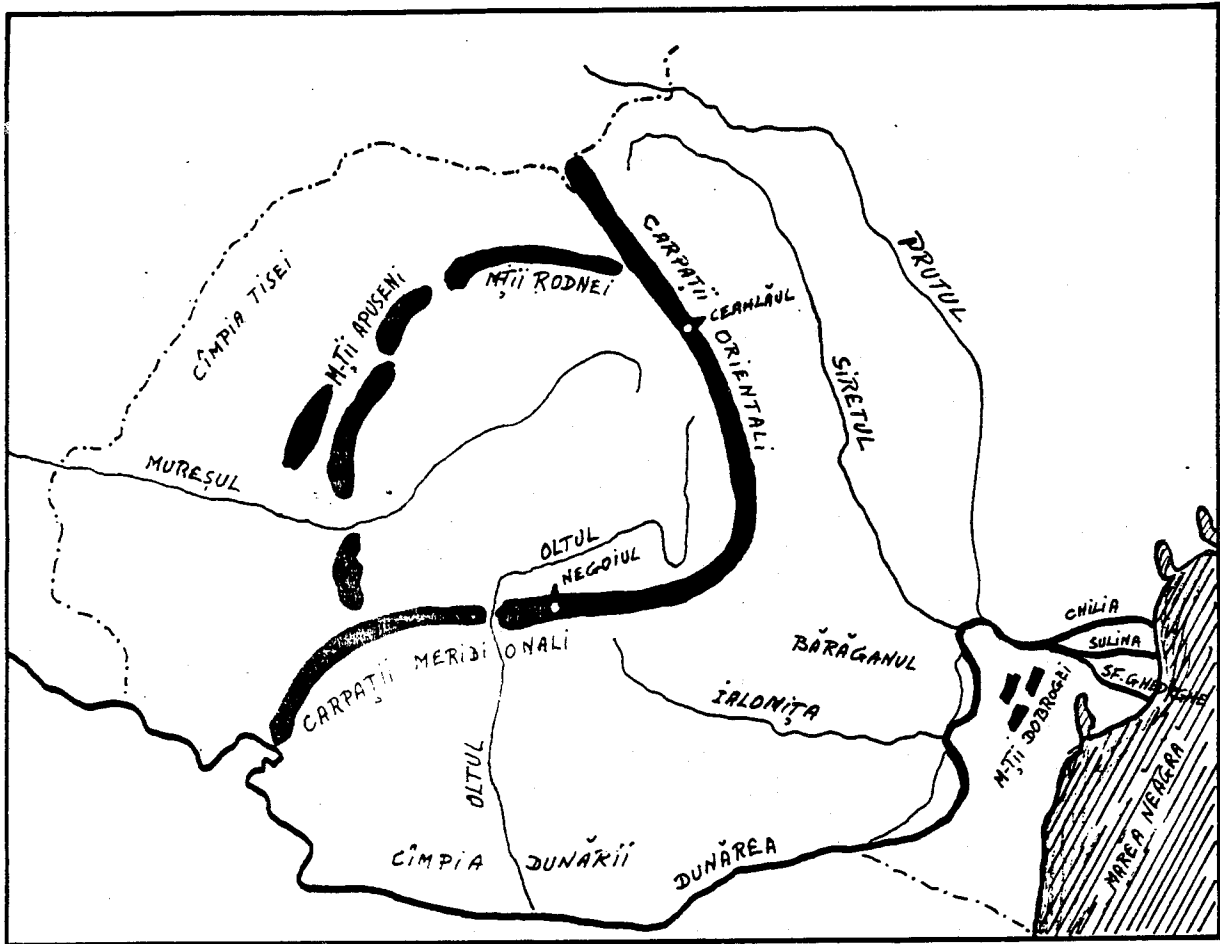
Munții Carpați se împart în Carpații Meridionali și Carpații Orientali. Carpații Meridionali sînt cei mai înalți și ating înălțimi de peste 2500 de metri; Negoiiul are 2544 de metri. În Carpații Orientali cel mai înalt vîrf este Ceahlăul, de 1904 metri.

Munții Apuseni ne apar ca o cetate în inima Transilvaniei. Ei au sub 2000 de metri înălțime și au un subsol bogat.

Munții Dobrogei sînt cei mai vechi și au aspectul unor dealuri: ei au sub 500 de metri înălțime.

Cele mai importante trecători sînt: spre răsărit, Mestecăniș, Bicaș și Oituz; spre miazăzi Predeal și Turnu Roșu; spre apus Valea Mureșului și Valea Someșului.

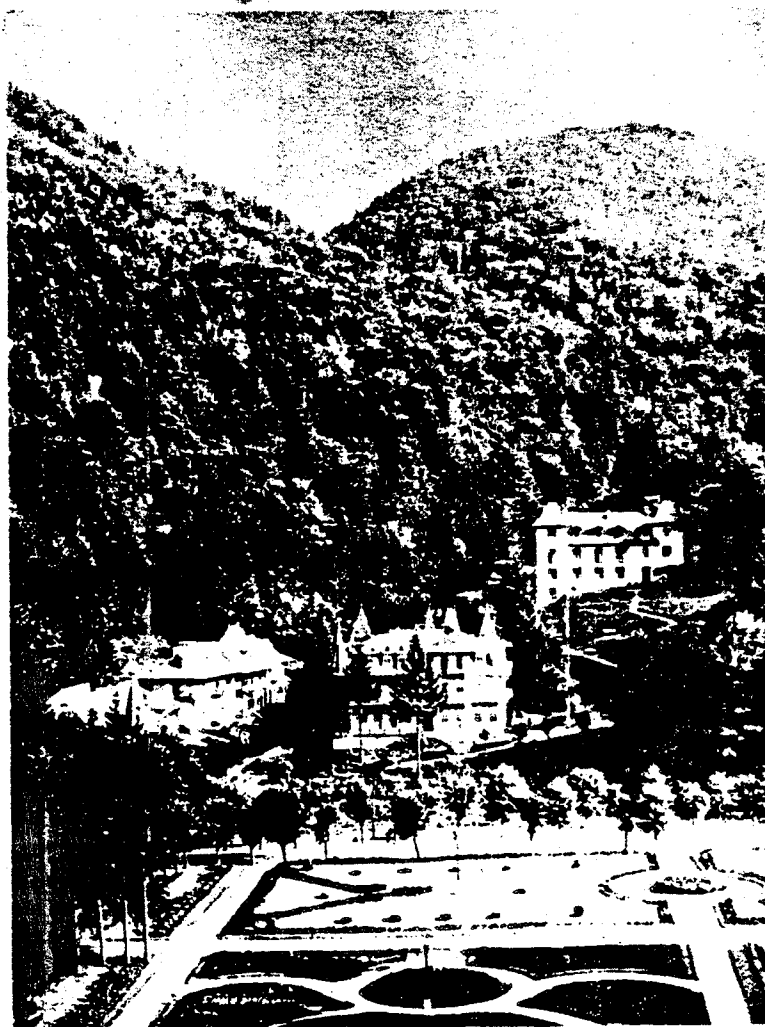

I. Relieful Republicii Socialiste România.

Ca relief, R. S. România are munți, dealuri, podișuri, câmpii (șesuri) și o regiune de deltă.

Munții R. S. România sînt: Munții Carpați, lanțul cel mai lung și mai înalt; Munții Apuseni, Munții Rodnei și Munții Dobrogei.

Lecția I

Vedere din Slănic...(Moldova)

VI. Teme acasă.

1. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unuia din subiectele:
 - a. Așezarea R. S. România pe glob.
 - b. O zi de lucru. (Repetiție: prezentul verbelor).
 - c. Vă rog să scrieți o compoziție asupra unui eveniment curent.

2. Vă rog să desenați o hartă a Europei; indicați poziția R. S. România, granițele, vecinii și provinciile ei.

Lecția I

V. Lungimea frontierelor Republicii Socialiste România.

Lungimea frontierelor

State vecine	Totală	Terestră	Fluvială	Maritimă
A	1	2	3	4
	3152,9	1070,1	1837,8	245,0
U.R.S.S.	1328,8	272,5	1056,3	-
R.P. Ungară	442,0	410,8	31,2	-
R.S.F. Iugoslavia	546,2	248,9	297,3	-
R.P. Bulgaria	590,9	137,9	453,0	-

IV. Poezie

Țara mea.

Acolo unde-s nalți stejari,
 Si cât stejarii nalți îmi cresc
 Feciori cu piepturile tari,
 Ce moartea-n față o privesc;

Acolo unde-s stînci și munți
 Si, ca și munții, nu clintesc
 Voinicii cei cu perii cărunți
 În dor de țară strămoșesc;

Acolo unde-i cer senin,
 Si ca seninul cer zîmbesc
 Femei ce poartă-n al lor sîn
 Copii ce pentru lupte cresc;

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea.
 Acolo vreau eu să trăiesc...

Acolo unde întîlnești
 Cât ține țara-n lung și-n lat.
 Bătrîne urme vitejești
 Și osul celor ce-au luptat;

Si unde vezi mii de mormane
 Sub care-adînc s-au îngropat
 Mulțime de oștiri dușmane
 Ce cu robia ne-au cercat;

Si unde dorul de moșie
 Întotdeauna drept a stat,
 Si bărbăteasca vitejie
 A-mpodobit orice bărbat,

Acolo este țara mea
 Si neamul meu cel romînesc.
 Acolo eu să mor aș vrea,
 Acolo vreau eu să trăiesc.

Ion Nenițescu
 (1854 - 1901)

Lecția I

pierzînd Basarabia, Bucovina de Nord și Sudul Dobrogei, ea a rămas numai cu 237.438 km². (91,584 mile pătrate).

4. Forma regulată a țării o face să fie avantajată în privința apărării celor 3.400 de km. de graniță, din care mai puțin de o treime (1.114 km. 26%) sînt granițe convenționale, fie în lungul rîurilor (57%), a mării (13%) sau a munților (4%), spre Bulgaria și Rusia.

Țările care înconjoară R. S. România sînt locuite toate de popoare care nu au aceeași origine cu Românii. La răsărit și la miazănoapte vecinii R. S. România sînt Rușii, la apus sînt Ungurii și Jugoslavii, iar la miazăzi sînt Bulgarii.

Între acești vecini, R. S. România se menține ca un bastion al latinității.

III. Teme pentru ora de aplicație:1. Teme pentru discuții libere.

Așezarea R. S. România pe glob.

Care sînt avantajele și dezavantajele granițelor naturale și granițelor convenționale?

Este mărimea unei țări singurul factor care o face importantă? De ce? Dă exemple.

Este important faptul că o țară are acces la mare? De ce?

2. Așezarea R. S. România pe glob și pe continentul Europei.

Cînd ne propunem a vorbi despre o țară din punct de vedere geografic, trebuie să ne gîndim la poziția țării respective pe glob și pe continentul în care se află, pentru a ne da seama de clima ei, de configurația și de starea înaintată ori mai înapoiată din punct de vedere cultural, politic, economic, în comparație cu mediul înconjurător.

1. Pe globul pămîntesc. R. S. România este cuprinsă între $45^{\circ}15'$ și $49^{\circ}2'$ latitudine nordică și între $20^{\circ}30'$ și $30^{\circ}30'$ longitudine răsăriteană. Ca urmare a acestui fapt, ea face parte din zona temperată a emisferei nordice. Din cauză că paralela 45° trece pe la nord de București și Craiova, iar în America de Nord prin Eastport (Maine), St. Paul (Minnesota) și pe la sud de Portland (Oregon); din cauză că R. S. România se află la Est de Greenwich și meridianul 25° trece chiar prin mijlocul ei, în fine, din cauză că R. S. România este cam la egală distanță între Urali și Irlanda, pe toată suprafața ei predomină avantajele zonei temperate, cu trei fronturi de climă: oceanică, mediteraneană și continentală.

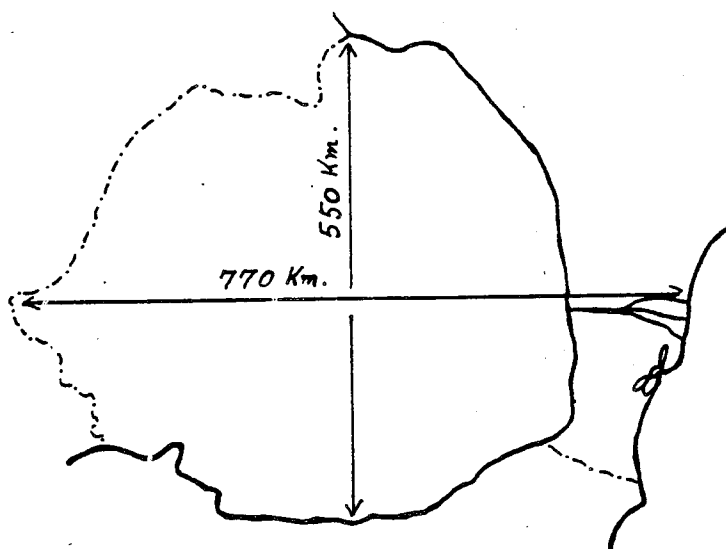
2. Nu numai prin faptul că țara aceasta este legată de Europa centrală prin Munții Carpați, fluviul Dunărea și condițiile climaterice, dar și prin aceea că este locuită de poporul român, a cărui istorie s-a dezvoltat în pas cu a popoarelor din Vest, R. S. România este considerată ca făcînd parte din Europa centrală.

3. În 1939, România avea o suprafață de 295.049 km^2 (peste 122,000 mile pătrate). După războiul al doilea mondial,

Lecția I

II. Întrebări:

1. În ce continent se află R. S. România?
2. Cam pe unde se află R. S. România în acest continent?
3. Ce paralelă trece prin R. S. România?
4. Pe unde trece această paralelă prin Statele Unite?
5. De ce fel de climă se bucură R. S. România?
6. Care este suprafața R. S. România?
7. Cam cu ce țări se compară R. S. România ca mărime?
8. Cam cu ce stat din Statele Unite se compară R. S. România ca mărime?
9. Care sînt vecinii R. S. România?
10. Care sînt granițele naturale ale R.S. României?
11. Care sînt granițele convenționale ale R.S. România?
12. Cam care este distanța de la Est la Vest a R.S. România?
13. Cam care este distanța de la Nord la Sud a R. S. România?
14. Cam care este lungimea granițelor R. S. România?
15. Ce altceva mai știi despre așezarea R. S. România pe glob și despre granițele ei?

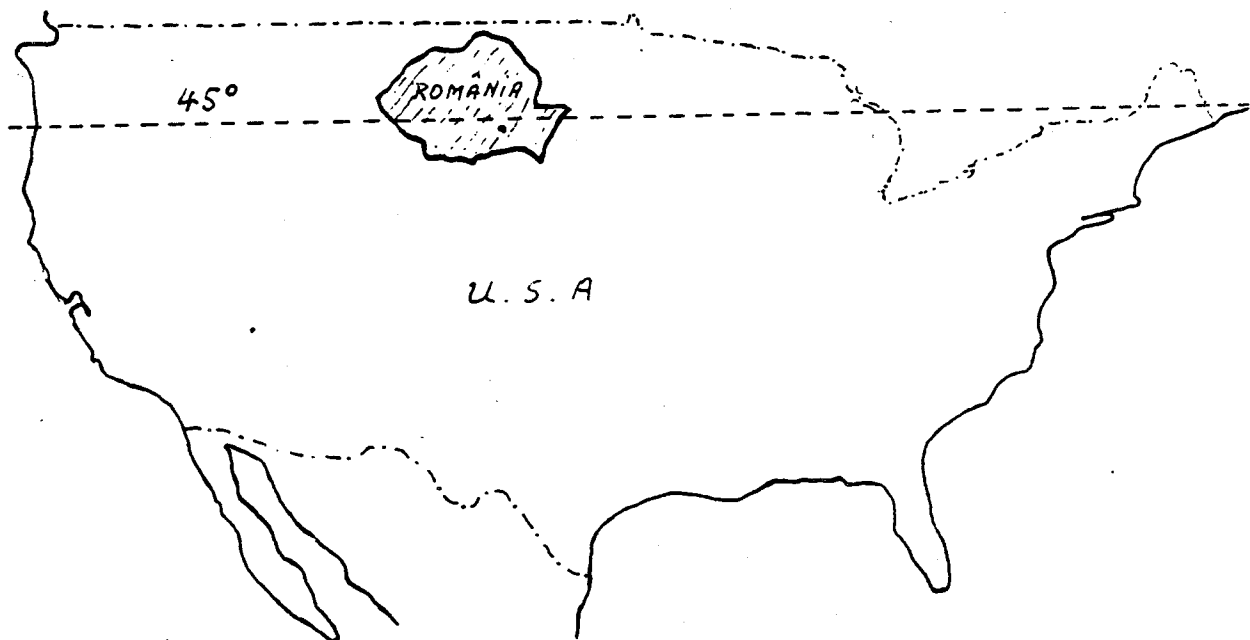
Lecția I

Distanța Est-Vest este de 770 km., iar distanța Nord-Sud este cam 555 km.

Lungimea granițelor nu trece de 3.500 km.

Hotarele sînt în cea mai mare parte naturale: Dunărea, Marea Neagră și Prutul (înainte a fost Nistrul). Hotarul de Vest în cea mai mare parte este o linie convențională.

R. S. România: în relație cu Statele Unite ca mărime și ca așezare în emisfera nordică.

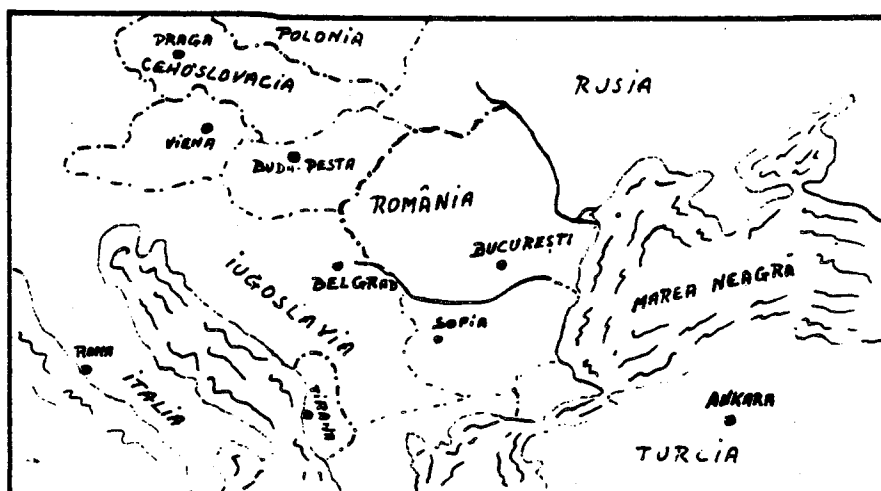
Lecția I

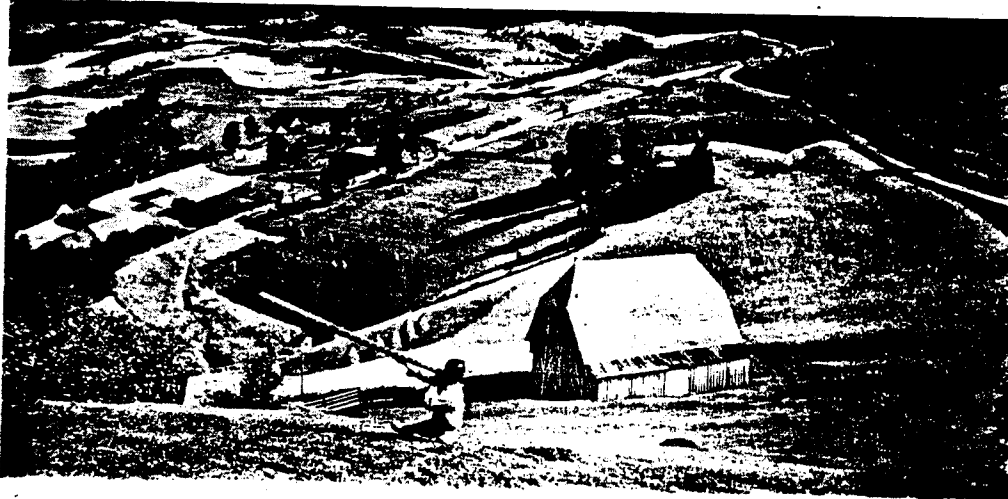
2. Așezarea R. S. România în Europa. În legătură cu așezarea R. S. România în Europa, putem face mai multe observații și anume: R. S. România este așezată aproape în mijlocul continentului european. Dacă măsurăm pe hartă distanța de la Oceanul Atlantic la munții Urali, vedem că jumătatea acestei distanțe cade tocmai în R. S. România.

3. Suprafața R. S. România. R. S. România are astăzi o suprafață de peste 237.000 Km² (peste 91,500 mile pătrate). Comparată cu celelalte țări din Europa, R. S. România ocupă locul al 12-lea, fiind socotită ca o țară de mărime mijlocie, alături de Iugoslavia, Regatul Unit al Mării Britanii și Italia. Comparată cu Statele Unite, România ar fi cam cât statul Oregon.

4. Hotarele R. S. România. R. S. România se află situată între: Rusia, Ungaria, Iugoslavia și Bulgaria; la răsărit se află Marea Neagră.

România și vecinii ei.

I. Așezarea Republicii Socialiste România

1. Așezarea Republicii Socialiste România pe glob. Dacă privim un glob pământesc, observăm că R. S. România se află în mijlocul zonei temperate de Nord, fiind tăiată de paralela 45. Această paralelă trece prin Boston și prin regiunea Marilor Lacuri din Statele Unite. Față de meridianul din Greenwich, România este așezată la Est; meridianul 25° trece cam prin mijlocul R. S. România.

Fiind așezată în mijlocul emisferei de Nord, România stă departe de căldurile ecuatoriale sau de frigul aspru al regiunilor polare. România se bucură de o climă continentală temperată.

<u>LECTIA XI</u>	149
Căile de comunicații în R. S. România.....	149
Întrebări	153
Teme pentru ora de aplicație	154
Lectură	156
Hora Unirii, poezie	160
Activitatea întreprinderilor de transport auto	162
Lungimea liniilor de cale ferată în R. S. România..	163
Lungimea drumurilor din R. S. România	164
Numărul unităților de poștă, telegraf și telefon din R. S. România	165
Activitatea poștei și telecomunicațiilor în R. S. România	166
Teme acasă	167
 <u>LECTIA XII</u>	 169
Turismul în R. S. România	169
Întrebări	171
Teme pentru ora de aplicație	172
Lectură	174
Bucovina, poezie.....	176
Impărțirea administrativă a României din punct de vedere istoric.....	178
Impărțirea administrativă a R. S. România, conform Constituției din 1952	179
Teme acasă	180

<u>LECTIA VIII</u>	95
Bogățiile R. S. România (II).....	95
Întrebări	98
Teme pentru ora de aplicație	99
Lectură	101
Miorița, poezie	103
Boul și vițelul, poezie	105
Numărul animalelor din R. S. România.....	107
Producția agricolă animală în R. S. România	108
Teme acasă.....	109
<u>LECTIA IX</u>	111
Bogățiile R. S. România (III)	111
Întrebări	116
Teme pentru ora de aplicație	117
Lectură	119
A plecat Moțul la țară, poezie	121
Producția principalelor produse industriale din R. S. România	122
Producția principalelor produse industriale plănuită pe perioada 1965 - 1970	123
Teme acasă	125
<u>LECTIA X</u>	127
Industria și Comerțul R. S. România	127
Întrebări	131
Teme pentru ora de aplicație	132
Lectură	134
Extinderea și modernizarea rețelei comerciale în Capitală	136
Acord economic între Statele Unite și R. S. România	138
Ion, poezie de Aron Cotruș.....	141
Numărul satelor electrificate, pe regiuni în R. S. România	143
Exportul principalelor mărfuri din R. S. România... ..	144
Importul principalelor mărfuri în R. S. România....	145
Producția de energie electrică în R. S. România....	146
Teme acasă	147

<u>LECTIA IV</u>	35
Clima R. S. România	35
Întrebări	38
Teme pentru ora de aplicație.....	39
Lectură.....	40
Primăvară rurală, poezie.....	42
Miezul iernei, poezie	43
Teme acasă	44
<u>LECTIA V</u>	45
Populația R. S. România	45
Întrebări	51
Teme pentru ora de aplicație	52
Lectură	54
Doina, poezie	56
Populația R. S. România pe medii, 1930 - 1962.....	58
Densitatea populației R. S. România pe regiuni.....	59
Populația R. S. România după naționalitate.....	60
Populația R. S. România după limba maternă	61
Teme acasă	62
<u>LECTIA VI</u>	63
Sate și orașe în R. S. România	63
Întrebări.....	67
Teme pentru ora de aplicație	68
Lectură	70
În satu-n care m-am născut, poezie	
Gruparea orașelor și comunelor după numărul populației la 1 iulie, 1962	
Orașele din R. S. România cu peste 20.000 locuitori la 1 iulie, 1962	
Teme acasă	76
<u>LECTIA VII</u>	77
Bogățiile R. S. România (I).....	77
Întrebări.....	82
Teme pentru ora de aplicație	83
Lectură	85
Semănătorii, poezie	89
Dinamica producției agricole în R. S. România.....	90
Suprafața totală a R. S. România după modul de folosință	91
Dotarea anuală a agriculturii R. S. România cu tractoare și mașini agricole principale.....	92
Teme acasă	93

Cuprinsul.

<u>LECTIA I</u>	1
Așezarea R. S. România pe glob.....	1
Întrebări.....	4
Teme pentru ora de aplicație	5
Tara mea, poezie	7
Lungimea frontierelor R. S. România.....	8
Teme acasă.....	9
<u>LECTIA II</u>	11
Relieful R. S. România	11
Întrebări	14
Teme pentru ora de aplicație	15
Lectură	18
Rugăciune pentru aviatorii căzuți, poezie.....	19
Teme acasă	20
<u>LECTIA III</u>	21
Apele R. S. România	21
Întrebări	23
Teme pentru ora de aplicație	25
Lectură	28
Lacul, poezie	30
Principalele cursuri de apă din R. S. România.....	31
Principalele lacuri din R. S. România	32
Teme acasă	33

III. Teme pentru ora de aplicație.1. Teme pentru discuții libere.

- a. Colectivizarea agriculturii în R. S. România.
- b. Importanța agriculturii într-un sistem economic liber.
- c. Surplusul de produse agricole în Statele Unite.
- d. Avantajele sau dezavantajele unei producții agricole diversificate.

2. Plantele alimentare cultivate în R. S. România.

Cartoful, crește în regiuni răcoroase, cu multă ploaie și cu terenuri nisipoase. Peste 260,000 hectare sînt cultivate în cartofi, cu o producție anuală de peste 3,000,000 tone metrice (o tonă metrică = 2204,6 lb).

În R. S. România, cartoful se cultivă mai ales în partea de Sud a Transilvaniei (Regiunea Brașov, Regiunea Autonomă Maghiară), în Nordul Moldovei (Regiunea Suceava) și în Vest (Regiunea Oradea - Baia Mare).

În general, este plantat între rîndurile de porumb și floarea soarelui. Se consumă mai ales în Transilvania însă mai puțin decît în Europa Centrală. Extracția de alcool din cartofi este o industrie care este în curs de dezvoltare.

Fasolea, este o plantă alimentară din familia leguminoaselor, cultivată pentru fructele și semințele sale. Este cultivată în lanuri separate sau printre rînduri de porumb. Crește mai ales în partea de Sud-Est a țării (în Bărăgan), în Dobrogea, podișul Moldovei și în Cîmpia Olteniei.

Mazărea, este o plantă alimentară din familia leguminoaselor, cu semințe aproape sferice. Crește în aceleași regiuni ca și fasolea.

Ceapa, (ceapa roșie de Făgăraș și ceapa albă de Turda), roșiile, vinetele, ardeii, castraveții, verzele, etc. sînt plante de grădină (zarzavaturi) care se cultivă în toate regiunile țării.

3. Plantele de nutreț.

Lucerna și trifoiul sînt plante furajere care sînt cultivate intens în R. S. România. Terenurile semănate în lucernă și trifoi, împreună cu pășunile din munți sau de-a-lungul rîurilor, ocupă aproximativ 20% din suprafața țării.

Lecția VII

4. Viile. Viticultura este o ocupație veche românească. Vița de vie, a fost cunoscută, se pare, din secolul al IV dinaintea de Hristos.

Vița de vie este cultivată aproape în toate regiunile țării, cu excepția regiunilor muntoase, pe o suprafață de aproximativ 200,000 hectare. Podgoriile mai importante se găsesc în podișul Moldovei, în regiunea dealurilor subcarpatice din Muntenia, între râurile Buzău și Valea Prahovei, în Câmpia Olteniei, în Transilvania, în regiunea Arad, Valea Tîrnavelor și în Banat, ca și în Dobrogea.

Dintre varietățile mai cunoscute menționăm: Grasa de Cotnari, Murfatlar, Segarcea, Tîrnave, Dealul Mare, Valea Călugărească, Odobești, Nicorești, etc.

5. Pomi Fructiferi. Cultivarea pomilor fructiferi este o îndeletnicire foarte veche în România. Prin situația sa geografică, prin clima și natura solului, România oferă în regiunile de dealuri, cele mai favorabile condițiuni pentru pomicultură, livezile de pomi roditori, etc.

Prunul este cel mai răspândit pom fructifer din R. S. România. Crește mai ales în regiunea subcarpatică. Dintr-un număr de 60,000,000 pomi fructiferi din R. S. România, 65% sînt pruni. În afară de valoarea nutritivă a prunului, din prune se mai face țuica, considerată de unii, drept băutura națională a țării.

Mărul, părul, cireșul, caisul, piersicul, etc. sînt pomi fructiferi răspândiți în mod uniform pe tot teritoriul țării.

6. Pădurile. Aproximativ o pătrime din suprafața R. S. România este acoperită de păduri. Munții Carpați sînt acoperiți de păduri de brazi și pini. În Munții Rodnei, Gurghiului, Bistriței și în Maramureș se găsește o varietate de pin, a cărui lemn este extrem de resonant și care este mult căutat de industria de instrumente muzicale.

Aproximativ 38% din pădurile R. S. România sînt constituite din păduri de fagi. Fagul are un lemn foarte tare și se întrebunțează din ce în ce mai mult în industria de construcții.

La poalele munților, în toate regiunile țării, se găsesc păduri de stejar. Din lemnul de stejar se face mobilă, butoaie, parchet, traverse de cale ferată, etc.

De-a-lungul râurilor cresc sălcii, un copac cu lemn moale, din care se fabrică multe unelte casnice, articole de casă, chibrituri, etc. Menționăm de asemenea plopul și salcîmul, copaci cu lemnul moale, răspândiți mai ales în regiunile de șes.

